



NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

LITHUANIE INDEPENDANTE *** INDEPENDENT LITHUANIA

Montrealis • 1973. IX. 5 • Nr. 36 (2062)

7722 George Street, La Salle 690, Canada • Tel. (514) 366-6220

SAVAITINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

MIESTO BUSAI KURSUOS

Vos 15 valandų streikavę Montréalio miesto busų ir Metro garažų darbininkai, nutraukė streiką ir sudarė naują dviejų metų kontraktą. Trumpas streikas nepažejo paralyžuoti miesto transporto, todėl išgelbėjo žmones nuo didelių ir bereikalingų nepatogumų bei susigrūdimų miesto gatvėse.

TRAUKINIAI ATRODO RIEDĖS

Vyriausybė iškišus, įsakyta baigti ilgai užtrukusį Kanadoje traukinių streiką. Streikuojančiųjų lyderiai savo nutarimus pranešė vėliau. Vyriausybės žygį nutraukti streiką, sutraukė protestuojančiųjų minią prie Parlamento rūmų Ottawoje.

INDĖNAI REIKALAUJA

Apie 200 indėnų buvo okupavę Indėnų Reikalų Departamentą Ottawoje.

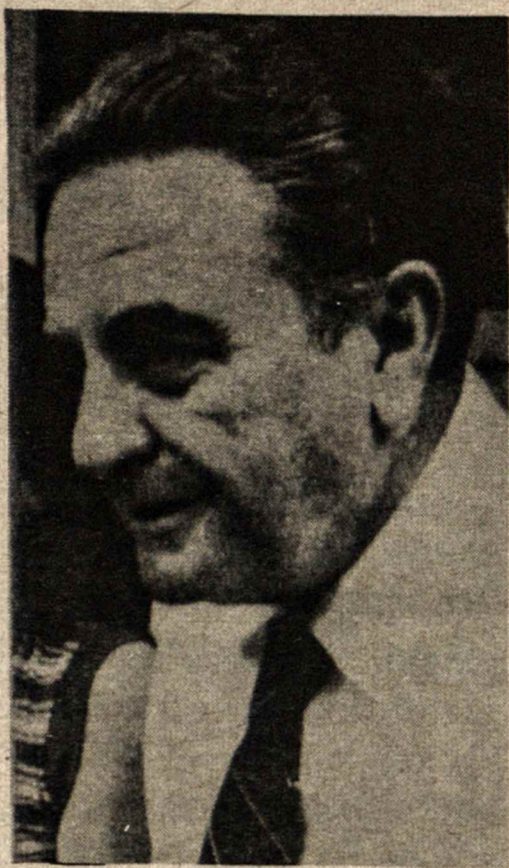
Demonstrantai, daugiausia jaunimas tarp 25-30 metų, reiškė nepasitenkinimą Vyriausybės nustatoma programa indėnų atžvilgiu. Jų vadai reikalavo, kad sudarant programas būtų atsižvelgta į indėnų poreikius, konsultuojamasi su jais. Į demonstracijos pabaigą, vakare, jaunimas atliko kelis savo šokus.

ATMESTA APELIACIJA

Quebeco apeliacinis teismas atmetė apeliaciją Michel Viger kuris buvo nutelstas už sąmokslą nužudant Darbo Ministerį Pierre Laporte. M. Viger, gavęs 8 metus kalėjimo, rastas kaltu, davęs prieglaudą Jacques ir Paul Rose ir Francis Simard, kurie buvo apkalinti Ministro nužudimu.

ĮSAKYMAS PREZIDENTUI

Washingtone teisėjas John Sirica įsakė Prezidentui Niksonui išduoti jam dėl tolimesnio išty-



John Sirica

rimo juosteles iš telefoninių pasikalbėjimų Baltuosiuose Rūmuose. Teisėjo žodžiais, juostelės yra reikalingos jo asmeniniam patikrinimui ir tik tada jis nuspręs ar jos galės būti naudojamos Watergate byloje.

UŽ GELEŽINĖS UŽDANGOS

Karts nuo karto iš viešosios spaudos puslapių sužinome apie naujus teismus ir žmogaus paneikinimą Sovietų Sąjungoje. Šiuo metu Maskvoje yra teisiamas amžinas jų kalėjimų gyventojas, kovotojas už civilines žmogaus teises Pyotr Yakir su savo bendraminčiu Viktor Krasin. Abu prisipažinę kaltais už tai, kad siuntė į Vakarų sufabrikuotas informacijas ir vakariečių korespondentų buvo už tai apmokami. Įdomu kieno buvo sufabrikuotos informacijos - ar teisiamųjų apie jų gyvenimą tautų kalėjime, ar Maskvos Reuto žinių agentūros apie panašius teismus?

RAUDOJONI KINIJA SUŠAUKĖ SAVO PARTIJOS SUVAŽIAVIMĄ

Raudonoji Kinija savo X partijos kongrese oficialiai pranešė išmetimą iš partijos Lin Biao, kuris žuvo 1971 m. ir kuris buvo kaltinamas pasikėsimu nužudyti vadą Mao. Šio suvažiavimo metu kiniečiai taip pat smarkiai puolė Sovietų Rusiją ir JAV, kurios jų žodžiais tariant "norėdamos praryti Raudonąją Kiniją, ištikins, kad ją bus sunku net įkasti." Savo kalboje Chou pastebėjo, kad jie turi būti ypač budrūs kovoje su imperialistais, sėdinčiais Kremliaus kėdėse. Kremlius noris laimėti pinigų ir simpatijos pas Vakarų imperialistus. Tai esanti Hitlerio apgaulė, tik Brežnevas visa tai atlieka daug gremėzdiskiau.

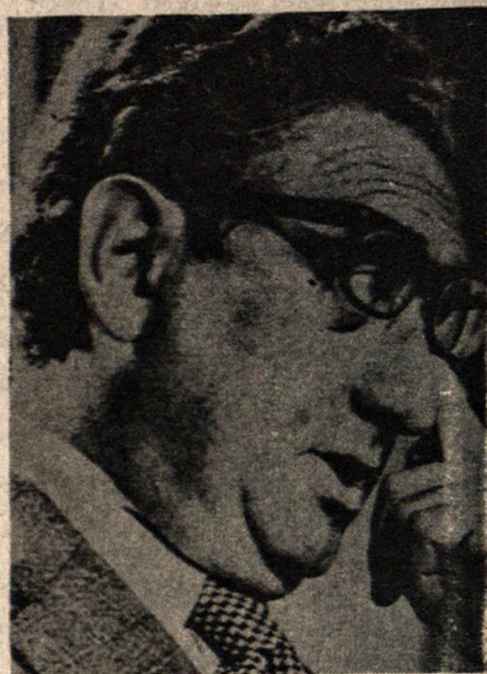
Kas daugiau teisybės pasakys jeigu ne komunistas apie komunistą.



Mao - Tse - tung

PRADĖJES EITI PAREIGAS

Naujasis JAV departamento sekretorius - Henry Kissingeris kalba apie



H. Kissingeris



William Rogers, buv. JAV sekretorius

atviresnę politiką. Jo pareiškimu, kad jis vesią tokią užsienio politiką kad ne tik kongresas bet valstybės departamentas bet ir visi amerikiečiai turėsia daugiau įtako sprendimuose.

Naujojo sekretoriaus toksai pareiškimas turi prileidimo, kad jis pilnai supranta šių dienų amerikiečių samprotavimą ypač Watergate atvejį skandale, kurie be mažo išimties galvoja, kad iki šiol vesta politika užsienyje ar namuose pilna visokių neišskumų.

NEPATIKLI REFORMA

Popiežius Paulius noris grąžinti atlikimui bažnyčiose lotynų kalbą tokius garsius religinius kūrinius kaip Glori Credo, Sanctus ir Agnus Dei, vietoj dabar atliekamus moderniąja kalba.



Indėnų rezervato Caughnawaga moteris su dukrele.

Rugsėjo astuntoji — Tautos šventė

Dar stovykliniais laikais Vokietijoje ir jau kiek vėliau, kai beveik visi, išsibarstę po platų pasaulį, radome prieglobstį įvairiuose kontinentuose, šventėme šventę po šventės, nepraleisdami nei vienos, kurias švėsdavome nepriklausomoje savo valstybėje. Tačiau laikas negailestingai trupina viską. Tiesa, užgydo jis žaizdas (anot populiaraus, tačiau teisingo pasakymo), bet, deja, taip pat išblukina ir daug atsiminimų, vėdu, tradicijų, kurių nenorėtumei prarasti ar užmiršti. Užmirštės rūkas ir kasdieniai rūpesčiai, vieniems karštiligiškai kalandant pinigą, kitiems tik stengiantis kaip nors pragyventi, tolina paliktosios gimtos žemės žėrėjimą ir vis labiau atbukina seniau taip skaudžiai gėlusį tikrųjų namų ilgėsį. Pradedame apsiprasti. Pradedame numoti ranka. Pradedame susirasti visokių niekingų pateisinimų, kad nėra kaip nueiti į lietuviškus renginius. Išmokome paprastų paprasčiausiai užliuti savo sąžinę. Žinome, kad visuose renginiuose vis mažėja ir mažėja dalyvių skaičius, o ir tie, kurie nuolat dirbo ir tempė tą patriotinį vežimą, lyg juodi jaučiai, pradeda išmirti ir pavargti, ir pulti neviltin.

Nenoriu tvirtinti, kad būtinai ir reikia daryti minėjimų minėjimus, parengimus, gegužines lygiai tokia pat aistra kaip

seniau. Tiesa sakant, jos pačioj pradžioj mūsų egzilės buvo per daug sutirštintos ir imdavo varginti, nes sunku būdavo surasti ką nors naujo rengėjams, o klausytojai būdavo kartais tiesiog kankinami valandinėmis prakalbomis apie dalykus, kuriuos kiekvienas sėdintis žinojo neblogiau (o kartais ir geriau) už prakalbininką. Ir tų teatrų, ansamblių bei kitokių saviveiklininkų būdavo visiškai megėjiškų, net siaubingų. Bet tie, kurie nebuvo apdovanoti putojančio optimizmo krauju, taigi pesimistai (kiti sakys realistai) žinojo jau tada, kad tasai stovyklinis liejimasis per kraštus neišvengiamai atslūgs, sulėtės ir tada prasidės tikroji kova prieš viską naikinantį merdėjimą, savitarpius erzėjimą, apkartimą, nusivylimą, nuovargį ir visišką neviltį. Tą lietuviškos sąmonės išlaikymo kovą kovojame kiekvienas su savimi. Dabar. Dabar jau atėjo tasai laikas, kai pradėjome vienas kitą rūšiuoti į tikruosius ir netikruosius patriotus, į išdavikus ir tvirtus kaip ažuolai, į bendradarbius tojus ir nenorinčius net pažvelgti į tuos, kurie iš tėvynės atvyksta. Žodžiu, prasidėjo neišvengiama išelvijos liga, tasai kraujo vėžys, kuris tiek daug egzilių grupių pamažu ištirpdė ir palaidojo. Ir keista, kad tie, kurie balsiausiai rėkia apie savo



KARIAI TAUTOS ŠVENTĖS PARADE

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiskai, atgarsiai

Rašo Sigitas Pranckūnas

Sekdami avantūristinę, vietinę spaudą, mes pa-

patriotinę nekaltybę, kurie visur mato pikta Maskvos agentą, yra kaip tik tai tie, kurie pila vandenį ant rusiškojo imperializmo malūno. Jie patar nauja Kremlui ir jie gramzdina savo kovojančią tautą į vis gilesnę neviltį ir tamsesnės okupacijos sutemas.

Kodėl gi pavadinau ši kartų ir skaudų apmąstymą Rugsėjo aštuntosios, mūsų tautos šventės vardu? Todėl, kad man nuolat atrodydavo, jog ši šventė yra lygiai reikšminga kaip Vasario 16-oji. Nesu nei pranašas, nei politikas, nei istorikas, todėl nedirščiau pranašauti kada vėl galėsime atstatyti savo laisvą ir nepriklausomą valstybę. Esu dargi pesimistas iš prigimties, o tarptautinių įvykių evoliucijoje tikrai nesimato artimų pragiedrulių. O tačiau tiksliai giliai ir be jokių abejonių savo tauta. Žinau, kad tauta išsilaikys. Pirmą pirmiausia tenai, Lietuvoje. Mūsų pareiga jiems padėti ir patiems išlikti, nes be tautos nebus nei valstybės. Tautoje yra visa tai, kas užtikrina mums prisikėlimą: gimtoji kalba, visa kūryba, papročiai, tradicijos. Vėlėna ir kraujas. Kaip gi be jų gali atgimti Lietuva?

Henrikas Nagys

stebime didžiulį skirtumą tarp jų ir mūsų spausdinto žodžio. Daugiausia, taip vadinama didžioji spauda, be sensacingų žinių, nepalieka didesnio įspūdžio. Ten kažkaip nėra to gilumo, to originalumo, kurio mes ieškome ir ką esame pratę matyti savoje spaudoje. Tik jeigu ten retkarčiais paminima mūsų tauta, mūsų tėvynės vargai, tuomet mes neišpasakytai džiaugiamės ir tik tokiais atvejais gėrimės taip vadinama didžiąja spauda. Tuo tarpu savoji spauda visuomet teikia malonų, gerai suprantamo žodžio, ar sakinio, ar tai straipsnio įspūdį. Kaip nuolatinė savos informacijos, savo rūpesčių, savų pasisekimų šilta srovė, savoji spauda mus lanko, mus atgaivina suteikiant pasigėrėjimo, o kartais ir pamąstymo jausmą. Dažnu atveju mes ilgėdamiesi laukiame savojo spausdinio, bene ten vėl bus iškelta kokla prasminga naujovė, ar visus mus liečiąs tautinis reikalas. Tuo labiau jeigu spauda nepagaili tiesos žodžio, jeigu ji vadovaujasi kilniais idealais. Ji nuteikia mus bendram ryžtui, ji diegia atsparumą ir pasiryžimą šviesesniai rytojui. Jeigu ne savoji spauda, jeigu ne jos pinami gražūs polėkiai, mes, ne vienas, būtume pasimetę benamio dalioje ir senai praradę viltį į galimą tėviškės laisvę. Juk paėmus lietuvišką laikraštį visuomet

savaimingai miela skaityti apie tai kas sava, kartu pasirūpinant, o kartais ir pasidžiaugiant bendrais reikalais. Dar maloniau kada skaitant jaučiasi iš ten plaukianti teigiamą gėrį, tikrąjį nuosirdumą ir pilną aiškinamo reikalo supratimą.

Bet pasitaiko atvejų, kai pro tokį kilnų nusiteikimą prasiveržia nemalonus, ar net apgaulingas nuvyllimas. Kada prasmingai besikambėję žodžiai, pasirodo buvusi tik gražiai pabarstyta sakinių pynė. Kada kilnieji idealai buvo panaudoti tik populiarenes minties apdailinimui. Jeigu įvairiais atvejais nebūdavo pagailėta idealingų pamokslėlių, ar tiesesnių žodžių, jeigu nebūdavo apelti mažesnės svarbos įvykiai, kaip tad buvo galima nepaminėti ir nors kiek įvertinti arčiausiai prie širdies buvusio, tiesiog savųjų vienminčių reikalo. Kaip tad buvo galima nepastebėti savam kieme jau 20 metų stovinčios šventovės tiek pat metų joje prieglobstį radusių sielų. Ne kelių, ar kelias dešimt, bet tūkstančiais skaičiuojamas, to paties kamieno bendro tikėjimo jungiamas atžalas. Kaip nepastebėti tų didžiųjų lietuviybės darbų, tų, lietuviška apimtim, pasaulinio masto prieglobstį ir svetingumą radusių suvažiavimų, konferen-

Nukelta į 3 psl.

Nepriklausoma Lietuva

*Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyalte au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!*

LEIDĖJAS — NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS SPAUDOS BENDROVĖ

Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, Quebec. Published by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, LaSalle 690, Quebec, Canada.

Metinė prenumerata Kanadoje — \$7.50, visur kitur — \$8.00. Rėmėjo prenumerata — \$12.00. Adreso pakeitimas 25 c. Atskiras numeris 25 c. Adm. ir laik. red. F. P. Paukštaitis. Adresas: 7722 GEORGE STREET, LASALLE 690, QUEBEC.

Bendradarbių ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos nuomonę. Rankraščiai trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra. Rankraščiai gražinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija ir leidykla neatsako.

LIETUVOS UNIVERSITETO PRADŽIA 1544 AR 1579 ?

Datos yra tikros : 1541 m. Tvankstėje (Karaliaučiuje) įsteigta Aukštoji mokykla, / Paedagogium /, kuri 1544 m. paversta Universitetu. Jos profesoriais, mokiniais buvo daug prūsų bei lietuvių.

Prūsija su Tvankste teisingai laikoma Lietuva turinčia priklausyti žeme. Tenai mūsų lietuviškai gražiai tvarkytusi, jei nebūtų pražlopsota patogios progos, kurių pasakutinioji buvo tuoj po II Pasaulinio karo. Taigi: jei dabar lietuviai būtų Tvankstėje ir mes skaitytume lietuvių kalba išspausdintas mokslines knygas Tvankstės universitete, ar nelaukytume to universiteto lietuvišku?

Atels laikas, kad Tvankstė, kaip ir buv. rūsija, priklausys lietuviams. Tai kodėl tam dabar nesiruošti? Mums tyliant, perspėju, jo įsteigimo nuopelnus gali pradėti savintis rusai.

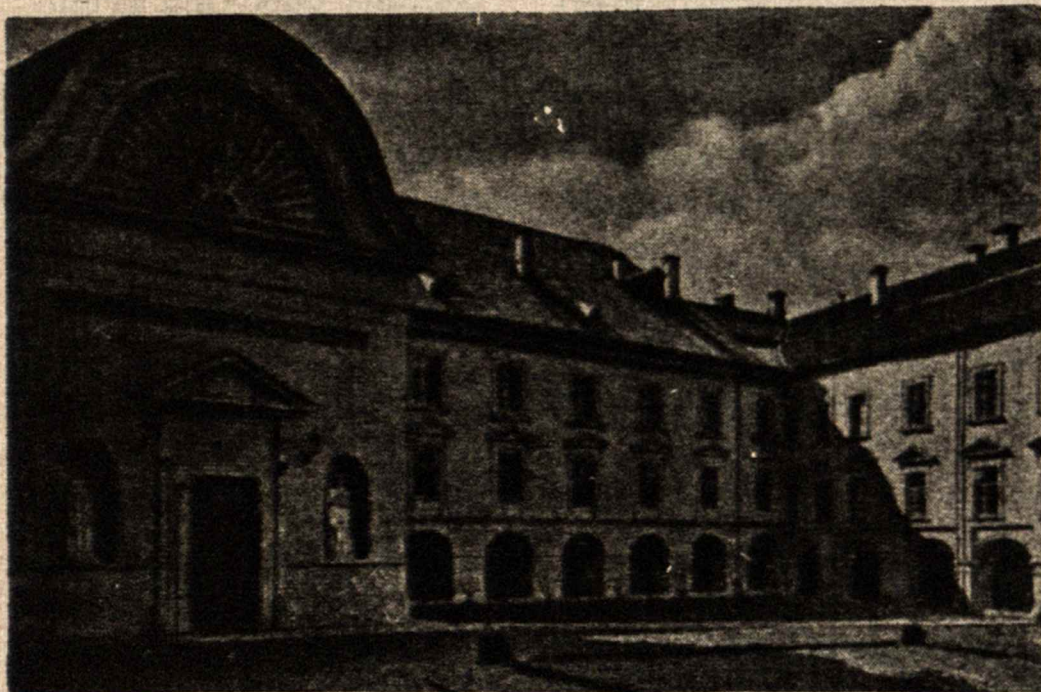
Po Tvankstės sekantis seniausias Lietuvos universitetas yra Vilniaus universitetas. Tenai 1570 m. įsteigta kolegija, kuri 1579 m. pakelta į universitetą.

Pastaruoju / Vilniaus un-to / klausimu paskelbiau rašinėlį "Laisvojoje Lietuvoje" nr. 12, 1973. VI. 14 d. Minimi menki, nutylimi dideli skaičiai. Bet mūsų žilieji profesoriai, bei įkandin sekantieji jaunieji, dar nespėjo nutarti: minėti 400 metų Lietuvos universiteto su-

kaktį, ar rengtis 450 metų tokiai šventei / Tvankstės un-tas /.

Vieną ar kitą atvejų reikia subruzdimo. Būtų gražu padaryti Vilniaus un-to 400 m. pagerbimą, tolygio rengiant medžiagą Tvankstės un-to 450 m. sukakčiai. Ir vieno ir antro un-to prisiminimui reikėtų išsamių, moksliskų knygų. Spaudai vertėtų paleškoti bendradarbių, tuos du mūsų tautos universitetinius šviesulius - kultūros centrus, vis primenant, vis ką naujo parašant. Taip susidarytų papildoma tuos un-tetus liečianti bibliografija.

Algirdas Gustaitis



MOKYTOJŲ IR JAUNIMO STUDIJOS

JAV ir Kanados lietuviai mokytojai turi jau nenutrūkstamą tradiciją: š. m. rugpjūčio mėn. 12-19 dienomis Dainavoje prie Detroito įvyko jų jau septintoji studijų savaitė. Šias studijas 1967 m. pradėjo tik mokytojai, tačiau nuo 1971 m. studijose gausiai dalyvauja ir lietuviškasis jaunimas, pernai ir šiemet sudaręs viršijanti dalyvių dalį. Jau kelti metai studijos dalijamos į tris dalis: bendrąją - mokytojams ir likusiąsias dvi - jaunimui - lietuvių kalbos pasitūpinimo ir tautinių šokių kursams. Šiemet ypač gausiai jaunimas lankė tautinių šokių kursus; net 43 sėkmingai baigė kursus ir gavo atitinkamus pažymėjimus, sutelkusius jiems būti instruktoriais mūsų liaudies meno - tautinių šokių mokyklose bei organizacijose.

Mokytojų ir jaunimo studijų savaitės vis plačiau populiarėja, dalyvių skaičius kasmet auga. Paskaitininkų bei prele-

gentų skaitomos paskaitos visada būna aktualios; gilaus turinio ir pamokinančios reikšmės.

Š. m. rugpjūčio mėn. 12 d. įdomią įžanginę paskaitą apie Vilniaus 650 metų sukaktį skaitė prof. J. Puzinas. - Vilnius, kaip Gedimino įkurtoji sostinė, minimas jau 1323 m., bet priešistoriniais laikais, ten jau žmonių gyventą. Taigi Vilniaus miesto pradžia toli siekia prieš Gedininę erą, nors Vilniaus vardas pirmą kartą istoriniuose šaltiniuose minimas tik 1323 m. sausio mėn. 25 d.

Amžių bėgyje Vilnius augo ir klestėjo. Būta laikų, kada Vilnius turėjo bet tris piliis: aukštutinę Gedimino kalne, žemutinę - kalno papėdėje ir kreivąją - Pilkajame kalne už Vilnios upės. Arčiau šių pilių ypač būta daug puikių pastatų, tačiau apie 1800 metus rusai, užvaldę Lietuvą po paskutinio padalinimo, visus tuos pastatus šluo-

te nušlovė, kitaip sakant "išvalė" senovinę Lietuvos kunigaikštijos didybę. Tuolaikinis Vilniaus vaizdas išliko tik iš dailininko Smuglevičiaus Prano (1745-1809) piešinių. Prof. J. Puzinas savo paskaitą gausiai pailiustravo skaidrėmis.

Rugpjūčio mėn. 13 d. studijose prasidėjo darbai pilnu tempu. Jaunimui lietuvių kalbą dėstė lek-

toriai St. Barzdukas ir Romas Kinka. Tautinių šokių vadovės Jadvyga Matulaitienė ir Galina Goblenė.

Mokytojoms pirmąją rytmetinę paskaitą skaitė jaunas daktaras Alg. Norvilas. Jis panorė į lietuviškąją švietimą - auklėjimą pažiūrėti psichologo akimis. Pradžioje metė istorinį žvilgsnį ir bandė aptarti liet. auklėjimą išsivijoj. Mokyklų tikslas buvęs - atkurti išsivijoj Lietuva ir išlaikyti lietuviybę. Tačiau tai ne visai buvę realu. Štai keli kontrastai. Lietuvoje mokytojo autoritetas, išskirti ir respektuojama vieta ir mokytojo galia buvo didelės. Čia išsivijoj turima kitoks supratimas. Mokytojas autoritetą turi užsitarnauti. Mokytojo ir mokinio sąlytis čia visai kitoks. Lietuvių mokytojas buvo tikras pasišventėlis, tačiau čia jis lyg nežinojo, kada jam reikia pasiitraukti. Jis jautėsi vykdamas kažkokią misiją, o kai kam atrodė, kad tai tik išsikibimas į mokytojavimą. Todėl tur būt lietuvis mokytojas dažnai lyg prarasdavo savo reikšmę ir lyg tapdavo net pajuokos objektu. Tuo tarpu išsivijos aplinkumoje mes matome dinamišką mokyklą, kur mokytojai dažnai keičiasi. Taigi liet. mokykla kaip ir neteko reikšmės mokiniams, nes jie nerado jai motyvacijos ir nematė tikslo. Tarpusavio ryšys tarp mokytojo ir mokinio lyg nutrūko.

Toliau dr. Norvilas kalbėjo apie liet. mokyklų šiandienėjimo reikimą ir įtraukimą naujų mo-

kytojų. Tą įtraukimą, girdi, reikėjo pradėti daug anksčiau. Tačiau čia pat dr. Norvilas, lyg dvejodamas, prasitarė: ar nauji mokytojai ilgai ištesėsia? Taigi liet. mokyklos turinčios persiorientuoti. Reikia daugiau dėmesio į liet. sąmonės žadinimą, supažindinimo su dabartinės Lietuvos padėtimi ir istorija. Reikėtų išsamaus nušvitimo apie išsivijos tikslą ir padėtį, nors šis kursas tur būt bent dvidešimčių metų taip pat pavėluotas. Galop dr. A. Norvilas pripažino, kad liet. mokykloms sunkumai kyla ir iš daugelio šelmų, kurios daugiausia esančios susirūpinusios tik savo vaikų ekonomine ateitimi.

Su dr. Norvilo samprotavimais daug kas nesutiko. Pirmiausia per diskusijas paaiškėjo, kad jie bazuojasi tur būt pirmuoju liet. mokyklų išsivijoj dešimtmečiu, kada jis ir pats jas lankė. (B. d.)

GERAI IR BLOGAI...
(Atkelto iš 2 psl.)

Jeigu savo laiku nebuvę pagailėta plačių žodžių Washingtono Šiluvos koplyčiai, jeigu perdėm buvo įvertintas pyles lietuviškus pinigėlius ir kažkokius požemius, nieko bendro su lietuviškumu neturinčiai avantiūrai, kaip tad buvo apeltas vietinis ir torontiečiams taip brangus reikalas. Ir ne bent koks reikalas, bet savuoju reikšmingumu, savuoju lietuviškumu ir savuoju tautiniu išsilaukymu jau 20 metų šviečias visam Amerikos žemynui. (b. d.)



Studijų tautinių šokių kursantai

Nuotrauka K. Sragauski

IŠ "ELTOS" BIULETENIO INFORMACIJŲ

"The Christian Science Monitor" savo liepos 21 d. laidoje idėjo savo nuolatinio bendradarbio - sovietologo straipsnį, pavadintą "Maskva švelni-na savo politiką Lietuvos Bažnyčios link".

Lietuvos Katalikų Bažnyčia, ilgai trukdžiusi Kremliaus pastangas neišvengiamai numarinti religiją. Bet pernai Lietuvoje įvyko savisusideginimai ir jie visi buvo Romos katalikų. Šiame birželio mėn. buvę pirmą kartą leista piligrimams lankyti šventoves, buvusios išleistos mažos apimties biblija ir maldaknygės. Valdžia net leidusi atremontuoti dvi bažnyčias ir pažadėjusi paliuosuoti du suspenduotus vyskopus. Minimi š.m.kovo mėn. "Kultūros Barai", kuriuose buvę parašyta, kad materija, mokslas ir technika pažanga negali automatiškai panaikinti religijos... "Ji dar gali žydėti naujoje atsvetinimo (alienation) formoje".

Vieton betarpiškai užgaulioję religiją, sovietai savo nauja politika stengiasi ją silpninti savo taktika: "Siekama diskredituoti kunigus, kad išeitų vyskupai ir gintų režimą". Naujasis sovietų religijos reikalų patarėjas Kazimieras Tumėnas (? - Red.), esąs daugiau propagandistas negu dogmatikas ateistas.

Nauja Maskvos-Vatikano politika, kuriai vadovauja Monsignor Agostino Casaroli, vadinamasis užsienių reikalų ministris, buvęs aktyvus ir Helsinkio Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencijoje. Be to, paruošiamieji pasitarimai buvę pradėti birželio mėn. kuomet net šeši Vatikano atstovai dalyvavę Zagorsko vienuolyne (netoli Maskvos) ekumeninėje konferencijoje su rusų ortodoksų patriarchu Pimen. Vienu žodžiu, tarp Maskvos ir Vatikano iš naujo prasidėjęs taikus bendradarbiavimas. To dėl ir Maskva padariusi kai kurias savo politikos

nuolaidas Lietuvoje. (Lai kraštis idėjo Vilniaus šv. Onos bažnyčios nuotrauką).

Vokietija

(Iš Vokietijos L.B. Valdžbos Informacijos)

Vokietijos LB Tarybos II sesijos proga Tarybos nariai pasluntė laišką Vokietijos užsienio reikalų ministrui W.Scheel'ui, prašydami pasiūlyti Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijai paskelbti 1939 Ribbentropo-Molotovo susitarimus dėl Pabaltijo negaliojančiais (žr. š.m. "Informacijų" 2/3 Nr. psl. 6).

Savo atsakyme Feder. Vokietijos užsienio reikalų ministerija dėkoja už raštą ir sako, jog Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje dalyvaujančios valstybės stengiasi susitarti dėl taikingo sugyvenimo ateityje. Siekiant šio tikslo, esą negalima nekreipti dėmesio į praeitį praeityje padarytos skriaudos neturi būti įteisintos. Tačiau Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija neturi tikslo perrašyti istoriją. Taip pat nebus svarstomi ir dvišaliai susitarimai.

ROMUVA

Birželio 9 VLB Romuvos apylinkės pirmininkas Sal. Antanaitis pasikvietė į Seefoldo svetainę buvusius tos apylinkės valdybos sekretorius M. Šiušelį ir Algį Valiūną atsisveikinti. Abu jaunuoliai prieš porą dienų gavo brandos atestatus ir liepos 2 išvyko karinės prievolės atlikti. Jie išreiškė norą ir toliau palikti VLB Romuvos apylinkės nariais ir kaitik sąlygos leis, aktyviai įsijungti į Vokietijos LB veiklą.

LEISKITE VAIKUS Į LIETUVIŠKĄ GIMNAZIJĄ!

Š.m. liepos 2 pasibaigė 1972/73 mokslo metai Vasario 16 gimnazijoje. 14 mokinių baigė 6 klases ir įsigijo vad. viduriniąją abiturą. Su tokio mokslo



Vasario 16 gimnazijos mokinių tautinių šokių grupės pasirodymas.

Nuotr. F. Skerio

jie gali stoti į specialybės mokyklas ir tapti įvairių rūšių specialistais arba tęsti mokslą toje pačioje mokykloje ir siekti pilnos abiturės. Du mokiniai savo darbą vainikavo pilna abitura. Jiems atsi-vėrė durys į visas aukštąsias mokyklas bei universitetus.

Kviečiame lietuvius tėvus visame pasaulyje susiti savo vaikus į Vasario 16 gimnaziją, tuo būdu paruošiant priaugančiąją kartą darniai įsijungti į lietuviškąsias gretas ir pakeisti vyresnius.

Vokietijos Liet. Bendruomenės valdyba

SVARBI INFORMACIJA MOKINIŲ TĖVAMS

Nevisi gali siekti aukštesniojo mokslo. Vieniems trūksta gabumų, kitiems lėšų. Kam trūksta lėšų, tam padeda valstybė, tik reikia paprašyti. Parama teikiama pagal įvairius įstatymus, taip kad praktiškai kiekvienas, kuris mokosi ir jo tėvai neperdaug uždirba, turi teisę į ją. Štai keletas svarbesnių įstatymų:

1) Bundesausbildungsforderungsgesetz. Pagal šį įstatymą parama teikiama visiems, lankantiems gimnazijas nuo 7 (vok. II) klases;

2) Bundesversorgungsgesetz. Pagal jį parama duodama karo invalidų našlaičiams, t.y. vaikams, kurių tėvai gauna arba yra gavę KB (Kriegsgeschädigten) rentą.

3) Lastenausgleichsgesetz - parama teikiama tremtinėms, pabėgėliams, karo invalidams ir jų vaikams, turintiems

vokiečių pilietybę;

4) Heimkehrergesetz - parama duodama grįžusiems į Vokietiją (Heimkehrer), kurie bent du metus po karo yra buvę svetimam krašte prievarta laikyti ir dėl to negalėjo užbaigti savo mokslo;

5) Bundesjugendplan - parama teikiama į Vokietiją grįžusiems jaunuoliams (jugendliche Aussiedler), turintiems vokiečių pilietybę, ir atvykėliams (Zuwanderer), turintiems "heimatlose Auslander" arba "ausländischer Flüchtling" statusą;

6) Bundessozialhilfegesetz - parama duodama visiems neturtiniams (bedurftige).

Pagal kokį įstatymą konkrečiu atveju parama gali būti gaunama, patarti gali vietos Sozialamt (ai) arba Jugendamt (ai). Jiems paprastai prašymai turi būti įteikti. Mokiniai, lankantieji Vasario 16 gimnaziją, turi teisę čia suminėti paramą gauti, nes mūsų gimnazija vokiečių vyriausybės pripažinta remtina, o taip pat turi ir vad. Fordererschule's teisės. Pagrindiniai įstatymai, kuriais reikia remtis prašant paramos, yra Bundesausbildungsforderungsgesetz - visiems mokiniams nuo 7 klases, Bundesjugendplan - visiems neseniai iš Lietuvos atvykusiems ir Bundessozialhilfegesetz - visiems tiems, kurių tėvai mažai uždirba arba turi didelės šeimas.

MUNCHENE

VLB Tarybos narys

dr. med. Arūnas Laukaitis susituokė dr. med. Sigrid Wech - Langenberg ir Onutė M. Kriščiokaitytė susituokė su Reinold Schmitt. Ji dirba JAV ambasados žinioje o jis architektūros studentas Muncheno universitete.

KAISERSLAUTERNE

įvyko tryš LB apylinkės narių vestuvės. Seserys Aldona ir Loreta Subačiutės ištekojo už Klaus Bohrendt ir Werner Heckmann, o Kaiserslauterno apylinkės pirmininko dukra Janina Poškaitytė susituokė su Alain Mauger.

MIRUSIEJI:

Jonas Mazūras, gimęs 1923 m. Lietuvoje.

Alvydas Černiauskas žuvo 1973 m. balandžio 2 eismo nelaimėje. Gimęs 1951 m. Lietuvoje, Gailių kaime, Tytuvėnų valsč., Raseinių apskr.

Juozas Butschenskis, gimęs 1901 m. Lietuvoje.

Elena Kunienė (Kuhn) - Vidžiūnaitė, žuvo traagiškai.

Vellonė buvo gimusi 1924 m. Lietuvoje. Į Vokietiją atvyko su šeima po karo.

Bronius Žvirblis, gimęs 1917 m. Lietuvoje.

• Vokietijos LB Valdžboje parduodami:

V. Gailiaus vokiškai lietuviškas žodynas 1,200 psl. už 15 DM.

Prof. Pr. Skardžiaus ir kit. lietuvių kalbos vadovus už 10 DM.

Hellmanno Trumpa Lietuvos istorija vokiečių kalba už 9 DM.

Adresas:

ROMUVA

684 Lampertheim, Huttenfeld, W. Germany

NĖPRIKLAUSOMA LIETUVA

PRABĖGOMIS...

Kiek žinau, iki šiol niekas niekur nėra apie tai kalbėjęs. Nežinau kodėl? Gali būti: nenorėjo ižeisti autoritetų, bijojo būti apšauktas griovėju bei nenaudėliu, net tautos duobkasiu, kas žino?... Bet norisi paklausti bent: kodėl mūsų veiksmų spaudai skirtieji pranešimai yra rašomi tokia pasibaisėtina lietuvių kalba? Kartais net suprasti jų neįmanoma. Cituojame Amerikos Lietuvių Tarybos pranešimą: "Dr. Jonas Genys, ALT atstovas Helsinkyje, Europos Saugumo Konferencijoje, liepos 5 d. telefonu iš Helsinkio pranešė, dr. K. Bobeliui, ALT pirmininkui, kad tą rytą dr. J. K. Valiūnas, lietuvių delegacijos pirmininkas, Uldis Grava, latvių delegacijos pirmininkas, ir Ilmar Pleer, estų delegacijos pirmininkas buvo suomijos policijos suimti savo viešbučiuose. Dalyvaudami Europos Saugumo Konferencijoje tie pirmininkai prisiartinio prie sovietų Gromyko ir paklausė kodėl Pabaltijo Valstybės negali atgauti nepriklausomybę... Pasikalbėjimas vyko liepos mėn. 4 d. Liepos 5 d. iš ryto tie trys pirmininkai buvo suimti..." Štai, ištrauka iš kito ALT pranešimo spaudai: "Dr. Kazys Bobelis, Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas, prieš kiek laiko

buvo nusiuntęs prezidentui Niksonui telegramą sąryšy su Sovietų tarybinių respublikų padalinimu į ekonominius rajonus ir su Brežnevo apsilankymu." Tame pačiame pranešime toliau rašoma: "Laiške p. Johnson patvirtina kad JAV valdžia tebetęsia savo politiką nepripažinti Pabaltijo Valstybių inkorporavimo į Sovietų Sąjungą ir taip pat remia visų žmonių teisę laisvam apsisprendimui." O, štai, ištraukos iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pranešimo: "Kviečiame visus lietuvius gausiai šiame Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seime dalyvauti..." Čiurlionio Ansamblio koncertas, repertuare dainos ir tautiniai šokiai "...Arba: (Eltos pranešimas) Dr. Valiūnui tarus žodį saugumo viršininkas pasakęs, kad šio įvykio suomiai niekuomet neužmirš. Buvęs gautas išpūdis, kad suomiai jaučia pabaltiečių jiems neapykantą. Dabar įsitikinę, kad jos nėra."

Panašūs ir VLIKo pranešimai. Argi mes nebeturime žmonių, kurie sugėbėtų parašyti kelis sakinius, nežalodami lietuviškos sintaksės ir gramatikos? O kiek prikalbame apie lietuviškojo žodžio gyvasties išsaugojimą išelvijoje?!

ISPŪDŽIAI CHICAGĄ APLANKIUS

J. Kručas

Vasara atostogų laikas. Teko palikti tamsius, gilius ir niūrius nikelio kasyklų, urvus, karšto metalo apdirbimo fabrikus ir padūmavusių Sudbury, nes vykstame į Chicagą pamatyti pasaulinės lietuvių (išėivių) sostinės. Bet, laiškais... rašo Dr. R. Vaštakas - "dviejų savaitių laikotarpyje atvykstu rinkti žinių apie Sudburio lietuvius, nes Kanados valdžios pavestas, jei finansuojant, ruošiu anglų kalboje leidinį apie visus Kanados lietu-

vius". Kellionė paruošta, viską perduodu LB valdybos nariams ir kun. A. Šabui, tikiu, kad jie šį rimtą reikalą sutvarkys, ko truks, papildysiu grįžęs. Jonas, Irena ir Ričardas Račinskai, buvę mūsų kolonijos gyventojai, kurie atostogavo savo sūnaus Dr. Romo Račinskio šeimoje ir aplinkinėse lietuvių vasarvietėse grįžta į Floridą, St. Petersburg. Pasisiūlo ir mus nuvežti ligi Detrolto. Išvykstame. Laikina, su dviem dūmuotas Sudbury!



Trokštanti radusi priemones...

Per šiaurės Ontario, Torontą, gražias tabako ir kitų ūkių apylinkes, žalmynuose paskendusį Londoną - pasiekiamė Detroitą. Žiauriai karšta, saulė įkyriai čulplia paskutini prakaity lašą. Čia su maloniais Račinskais tenka skirtis, nes jie vyksta į St. Petersburg, kur taip pat gyvena tūkstančiai lietuvių, daugiausia pensininkų. Račinskai gerai išikūrę, verčiasi motelio ir namų pardavimo bizniu. Iki pasimatymo! Musgi "Greyhound" autobusas per gražias ir turtingas Amerikos apylinkes - vietoves, didelei audrai siaučiant, padanges skrodžiant žaibų pašvaistėmis, pristatė į Chicagą. Visgi Amerika graži, turtingas kraštas, bet serga, "Watergate skandalas per spaudą ir TV garsinamas visame pasaulyje jos prestižą menkina, o didelė laisvė krašto kenkėjams, ją sprogdina vidujiniai. Senato tyrimo komisijos spektaklis pilnu tempu varomas per TV, blusinėjamos prezidento Niksono "nuodėmės". Kas gi kaltas? Kas iš to turi naudos? Atrodo, kad tik senatoriai iešką populiarumo, laikraščiai, radio ir TV krauną milijoninį kapitalą. Partijos veda žūtbutinę kovą už sekančius prezidento rinkimus.

Autobusų stotyje labai daug juodų veidų. Anksčiau jų atžvilgiu, kaip "skriaudžiamųjų" - turėjau gerą nuomonę, bet kada aukštas, gražiai apsirengęs juodukas, išlipant iš autobuso, griebė mano "čėmodanėlį", nors tas jam ir nepavyko, mano nuomonę jų atžvilgiu pakeitė.

Apsistojau pas brolio A. E. Pajedų šeimą, Troy So. 6642. Kiek prisiminimų susitikus po daugelio metų. Prisiminėme tėvynę, gražiuosius Šimonis, desperatišką tėvynės apleidimą, pergyvenimus Neumuensterio, Kielo, Plensburgo išvietintųjų stovyklose. Išbėgome iš tėvynės vieniši, šiandieną jau suaugę šelmos, o mums jau gyvenimas šarmoja paausius, artina senatvę. Dėja, aplankyti tėvynę, tėvų kapus, dar kartą pamatyti melynąją Lietuvos padangę, vietoves, kur buvo įminti pirmieji gyvenimo pėdsakai, neleidžia raudonasis okupantas. Sekmadienis, vykstame į Šv. Marijos Gimimo parapijos bažnyčią. Pilna lietuvių, kaimynas iš tėvynės - kun. Jucevičius atnašauja Šv. Mišias. Gražios choro giesmės dar ir šiandieną tebeskamba ausyse. Pastjutome lyg toli, toli tėviškės bažnyčioje - Šimonyse. Vykstame aplankyti sergantį ir jau sulaukusį gilios senatvės (82 m.) Kazimierą Mikšį. Nors sulaukęs gilios senatvės, bet dar ir šiandien tebesirūpina tautiniais ir religines šalpos reikalais. Atlikęs pareigą Amerikai ir lietuvių, išaugino gražią šeimą. Vaikai suaugę, sukūrę lietuviškas šeimas, baigę mokslus, turi gerus darbus, arba verčiasi bizniu. Kas svarbiausia, tėvynės nematę, bet visi gerai kalba lietuviškai. Vakare, dalyvaujuame vieno iš jo sūnų Alberto ir Reginos - dukrelės Viktorijos krikštynuose. Pirmoji dukrelė Kristina sulaukė sesutės Viktorijos. Čia teko susi-

tikti ir jo brolių Edvardą, jo žmoną Ireną ir gražiai nauaugusį, linksmą ir simpatišką jų sūnų, jų gimnaitį Mažylį iš New Yorko.

Svečių labai daug. Netikėtai, jų tarpe teko susitikti, skaudžią ir pavojingų praelties pergyvenimų bliculį, dabartinį BALF reikalų vedėją, Albina Dzirvoną. Ir jo mielą šeimą. Malonus susitikimas. "Kas dabar darosi su BALF'o, bylos ir dar valdžios teismuose, ar nepakenks prestižui, ar nesumažės aukos" - paklausiau? Atsakas liūdnas ir trumpas, kas nukentės, žinoma ne BALF'o vadovybė, bet pagalbos reikalingas, vargšas brolis lietuvis tėvynėje ir kitur. Tikėkime, kad bus rasta garbinga lietuviška išeitis BALF'o prestižą išgelbėti. Al. Dzirvonas apgailestavo, kad jam dalyvaujant Kanados Lietuvių Krašto Tarybos suvažiavime Toronte, jo prašymas kanadiečius įsijungti į BALF'o veiklą, beveik nerado atgarsio, nes KKK Valdyba turinti savo šalpos skyrių ir veikianti savistoviai. Kaip KKK Tarybos atstovas, tą reikalą pažadėjau iškelti š. m. spalio 27-28 d., London, Ont. įvykstančiame suvažiavime. Tikiu, kad dabartinė BALF'o padėtis, ši reikalą dar pasunkins. Atrodo, kad geriausiai BALF'o centrą perkelti reikėtų į Chicagą, nes čia gyvena daugiausiai lietuvių, veikia didieji kultūros ir lietuviybės centrai, o tokių darbščių ir pasišventusių veikėjų, kaip visuomenininkė Marija Rudienė, kuri ir dabar vadovauja BALF'e, būtų labai sunku rasti.

—Chicagoje karšta, temperatūra 80-90 laipsnių, vietiniai jaučiasi gerai, bet man ir dukrai Aldonai atvykusiems iš Kanados šiaurės Ontario, saulė ir prakaitas persekioja dieną ir naktį. Karščiui nepasiduodame. Brolis Albinas ir mano krikštąsūnis Rimas, savo mašina, mus apveža beveik aplink visą Chicagą, didžiulius dangoraižius apdūmavusių ir suodinių miestą, keletą muziejų,

Pabaiga kitame numeryje.

LIETUVOS PILYS

KADA PRADĖTOS STATYTI PILYS? ● JU
VAIDMUO KRAŠTO ISTORIJOJE ● KAIP IR
KODĖI JOS IŠNYKO?

Pilis — pastovūs gynybiniai įrengimai, statyti sunkiausiai prieinamose vietose. Jas statė ir panaudojo maždaug apie 2000 metų.

Baltų kalbų žodį „pilis“ (lietuvių, prūsų — pilis, latvių — pils) randame jau XIII—XIV a. rašytinių šaltinių minimuose Lietuvos vietovardžiuose (Popillen, Parsepil, Merkenpill, Kauwenpille). Su šia epocha sietinose lietuvių liaudies sutartinėse minimas „pilelės supylimas“, o apraудant priešų padarytas skriaudas dainuojama apie „pilelės išpylimą“. Kronikos mini, kad, užėmęs pilis priešas stengdavosi išardyti ir išbarstyti pylimus. Pylimų vidinė, kartais sudėtinga rąstų akmenų konstrukcija, apiplūkota moliu bei žemėmis, atskleidžiama archeologinių tyrimų metu.

Taigi pilimis buvo vadinami ne tik mūrinės sienos turintys vėlyvi įtvirtinimai. Apie ai byloja ir vietinė liaudies tradicija, dažniai pilalė, piliuku, pilimi tebevardinanti kai kuriuos piliakalnius, nes ten kadaise būta pilių.

Šalia pylimo pilių gynybinius įtvirtinimus sudarė medinės bei mūrinės sienos, bokšai, sausi ar vandens prileisti grioviai, tvenčiniai. Įtvirtinimais apjuostame plote buvo pilies kiemas, stovėjo gyvenamieji, ūkiniai ir kulto pastatai.

Medinė tvora, statūs šlaitai, upelis ar pelė saugojo seniausios V—I a. pr.m.e kalvoje įsikūrusias baltų sodybas, kurios nuo m. pr. m. pradžios buvo pradėtos dar labiau tvirtinti. Atsirado pastoviai negyvenamos bendruomeninės pilys-slėptuvės, kuriose aplink-

nės bendruomenės gyventojai saugojo savo turtą, o gresiant užpuolimui, ir patys slėpdavosi. Pilyse-slėptuvėse pastatai stovėjo aplink aikštelę-kiemą, kurio gale kartais būdavo įrengiama pagoniška šventovė. Ilgainiui tokių pilių įtvirtinimai tapdavo labai stiprūs.

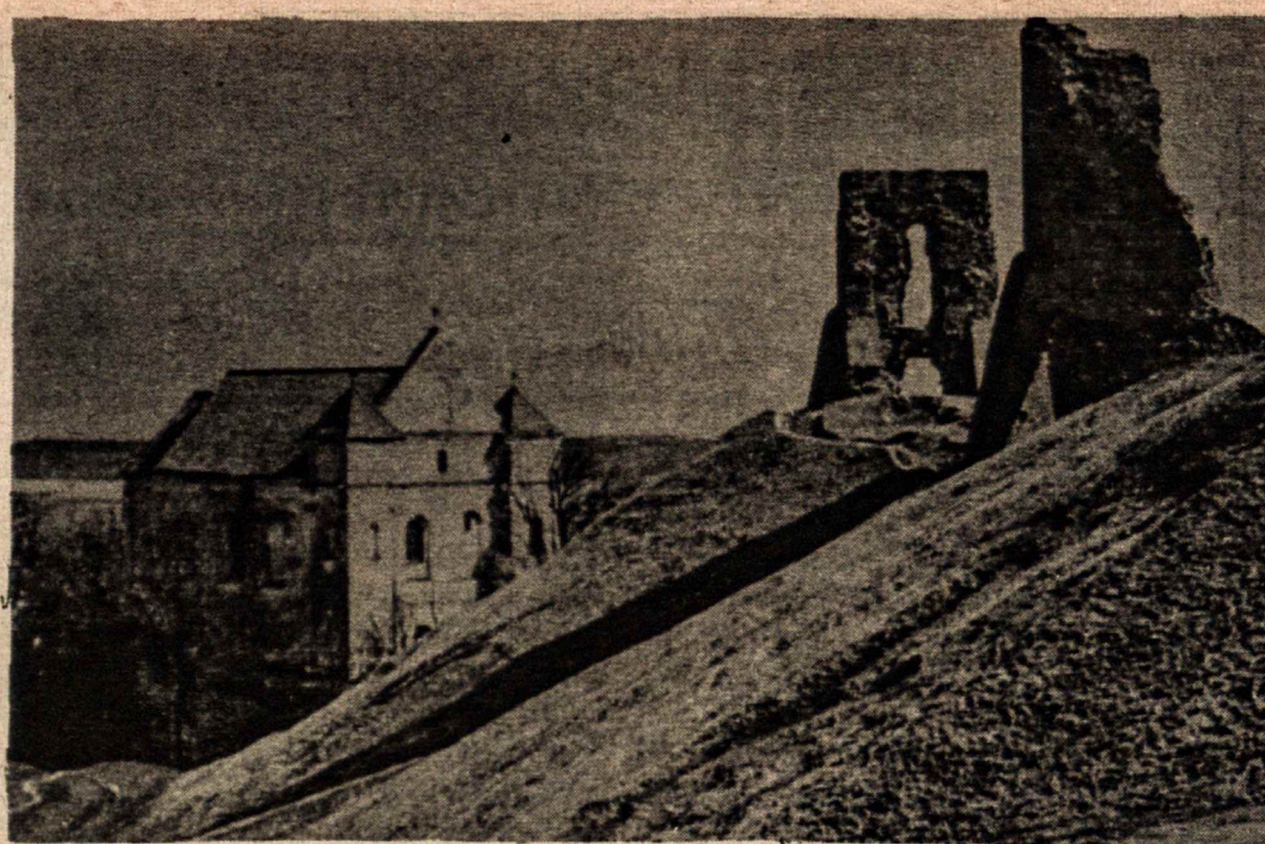
Rašytiniuose šaltiniuose anksčiausiai (853 m.) minima Apuolės pilis (Skuodo r.). IX a. keliautojas Vulfstanas mini, kad baltų kraštuose daug pilių. Kryžiuočių bei kiti šaltiniai pateikia žinių apie XIII—XV a. Lietuvos pilis.

XIII a. pabaigoje — XIV a. pradžioje karo su Kryžiuočių ordinu laikotarpiu Lietuvoje išnyko minėtos bendruomeninės pilys-slėptuvės. Bet užtat išliko ir išaugo labiau įtvirtintos pilys, kuriose nuo seno buvo pastovios feodalų sodybos. Čia gyveno didieji arba vasaliniai kunigaikščiai, jų vietininkai.

Norint apsiginti nuo kryžiuočių, svarbesnėse vietose — pasienyje, prie svarbiausių kelių, greta priešų tvirtovių — taip pat buvo statomos pilys. Rašytiniai šaltiniai mini, kad, skubiai statant, pylimai buvo supilami, grioviai iškasami be kastuvų, tiesiog skydais ar šiaip kuo kitu. Seni padavimai pasakoja, kad kepurėmis kadaise supildavo piliakalnius.

Pilyse stovėjo igulos, sudarytos dažniausiai iš aplinkinių gyventojų. Kronikininkas Dusburgas mini, kad lietuvių kunigaikštis Vytenis ginkluotų vyrų igulas pilims saugoti kviesdavo maždaug kas mėnesį. Aplinkinių gyventojų prievolė saugoti pilis išliko ilgai. Štai Livonijos karo metais 1563 m. dokumentu Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Augustas įsakė, kad Platelių pilyje senu papročiu paeiliui eitų sargybą po 20 apylinkės žmonių.

Visuotinė prievolė buvo taip pat pilių statybos bei remonto darbai. 1387 m. Jogailos dokumento žodžiais tariant, „buvo šaukiama į darbą visa Lietuvos šalis“. Svarbesnių pilių statybos bei remonto darbams šaukė net gana tolimų apylinkių gyventojus. Antai, Gardino pilį 1419 m. statė ir taisė



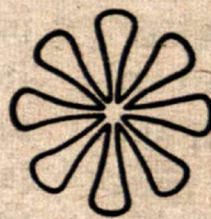
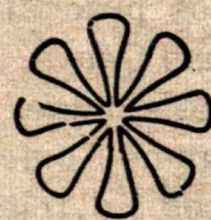
Naugardo (Naugarduko) pilies bokštų griuvėsiai

žmonės iš Merkinės ir Perlojos.

Per kelius amžius susidarė pilių grandinės, dengusios kelius į krašto gilumą. Tai liudija Akmenos (Danės), Minijos, Veiviržo, Ventos, Jūros, Dubysos, Nevėžio, Nemuno, Neris, Šventosios paupiuose ir paežerėse išlikę gausūs piliakalniai. Apie tai pasakoja ir XIII—XIV a. rašytiniai šaltiniai.

Didžiausią išbandymą Lietuvos pilys pakėlė karo su Kryžiuočių ordinu epochoje. Kryžiuočiai, užkariavę Livoniją ir Prūsiją, XIII a. antroje pusėje šiaurės vakaruose pa-

ėmė Kretingos, Įpilties, Griežės, Raktuvės ir Sidabros pilis. XIV a. pirmoje pusėje, paėmus Pūtvę, Aukaimį, Gegužę, Žemaičių gynybos branduoliu tapo Kražių, Medininkų žemės. Žymiausia tvirtovė vakaruose buvo Medvėgalio pilis, įrengta kalvoje šalia aukščiausio Žemaičių kalno. Jos gynėjai nuo savo pilies kuorų stebėdavo Girgždutės, Šatrijos, Žasūgalos, Paršpilio ir kitas aukščiausias Žemaitijos kalvas bei įtvirtinimus. Dūmų ir ugnies signalais jiems pranešdavo apie



VILNIUJE 1919 METAIS

(Ištrauka iš J. Gliaudos romano „Sunkiausių Keliu“)

— To neturėtų būti, — sutiko Škirpa. — Kaip Janulaitis ir Kairys tokią sunkią kraštui valandą praziūri tautos interesus?

— Argi jie nepaaukos partijos interesų tautos labui? — paklausė Elisonas.

Sleževičius rimtomis akimis apžvelgė jaunus vyrus.

— Aš norėčiau, — pasakė, — kad jie paaukotų partinius interesus tėvynės labui, bet aš realistas. Aš atsimenu, labai gerai atsimenu, Petrapilio seimą.

13

Kada trys jauni, pasikalbėjimo sujaudinti, karininkai išėjo, Sleževičius valandėlę sumavo jų pareiškimus. Tai buvo savotiškas teisminės praktikos aktas: parodymų analizė.

Šiuos parodymus reikia įvertinti, nes juos suteikė Lietuvos laisvės gynimo liudininkai.

Sleževičiui patiko, kad iš gana anarchinės karininkų minios šie trys atnešė jam logiškus ir brandžius tvirtinimus. Pagaliau savo teorines spėliones gali paremti liudininkų tvirtinimais.

Paėmęs lakštą popieriaus, apgailestaudamas pagalvojo, kad šis lakštas neturi oficialios antraštės, jame įrašė:

„Karininką Velykį paskirti Krašto Apsaugos ministru. Generolą Kondratavičių atleisti iš Krašto Apsaugos viceministerio pareigų.“

Pasirašė po savo pirmuoju įsakymu, bet prie pavardės neprirašė visagalinčiojo diktatoriaus titulo. Jo kompetenciją rašyti tokius įsakymus nustatė Tarybos aktas. Buvo aišku, kad šis potvarkis yra revoliucinis aktas, nes profesorius Voldemaras yra Krašto Ap-

saugos ministeris. Voldemaras nėra atsistatydinęs iš savo pareigų. Padėties painiava buvo nemaža. Ore dvelkė rūmų revoliucijos dvasia. Ar diktatorystės aktas nereiškia, kad pirmasis Ministrų Kabinetas nušalintas?

Jis atsakė sau: taip, pirmasis Ministrų Kabinetas tuo aktu turi būti nušalintas. Nors antrasis Kabinetas dar neformuojamas, bet, Tarybos aktu, kuris jam suteikė diktatoriaus teises, pirmasis Kabinetas tapo nušalintas.

Tačiau tai nėra *coup d'etat* — tai Valstybės Tarybos galios tąsa.

Keturgubai sulenkęs savo pirmąjį įsakymą, dar nenusprendęs, ar jis įteiks tą raštą Krašto Apsaugos Ministerijai, ar Šilingui, — Sleževičius išėjo į Vilniaus gatves.

Ore karojo žvarbus priedrėgmis, tipingas skubiam ir netikėtam atlydžiui. Tokių būna Vilniuje ir Kalėdų išvakarėse. Jausdamas savo šalantį veidą, o dėl to tam tikrą nepatogumą, bet kartu ir energiją, jis netrukus priėjo miesto centrą, kur buvo daug pėsčiųjų šali-gatviuose. Eiti buvo savotiškai įdomu. Dar vakarėjo jų tarpe be įgaliojimų rikiuoti skubiai į istoriją persiritančius įvykius. Dabar jauėjo tarp jų tapęs nežinomu rikiuotoju.

Kiekviena laukimo ir delsimo minutė šiandien atrodė jam nusikaltimu. Jis žinojo, kad užsieniuose esą Tarybos nariai pareikš protestus. Jie kaltins Šilingą už Tarybos veiklos iškraipymą. Jie nepripažins diktatūros akto. Gal būt tai apsunkins jų misiją gauti vokišką paskolą? Bet kokia nauda iš vokiškos pasakolos, klausė pats savęs, jeigu už kelių dienų nebebus ir tos valstybinės fikcijos, kuri dar yra šiandieną? Ir vėl jautėsi veikiąs drastiškai, labai rizikingai, bet taip, kaip to reikalauja ne Taryba — ne! Ne jo partija — ne! Ne Tarybos nariai čia ar užsienyje — ne! To reikalauja Lietuvos valstybė!

Ir buvo keista, kad parankiau ir sėkmingiau sekasi tartis su jaunais karininkais, bet ne su asmenimis nuo senų senovės dirbančiais garsius politinius darbus...

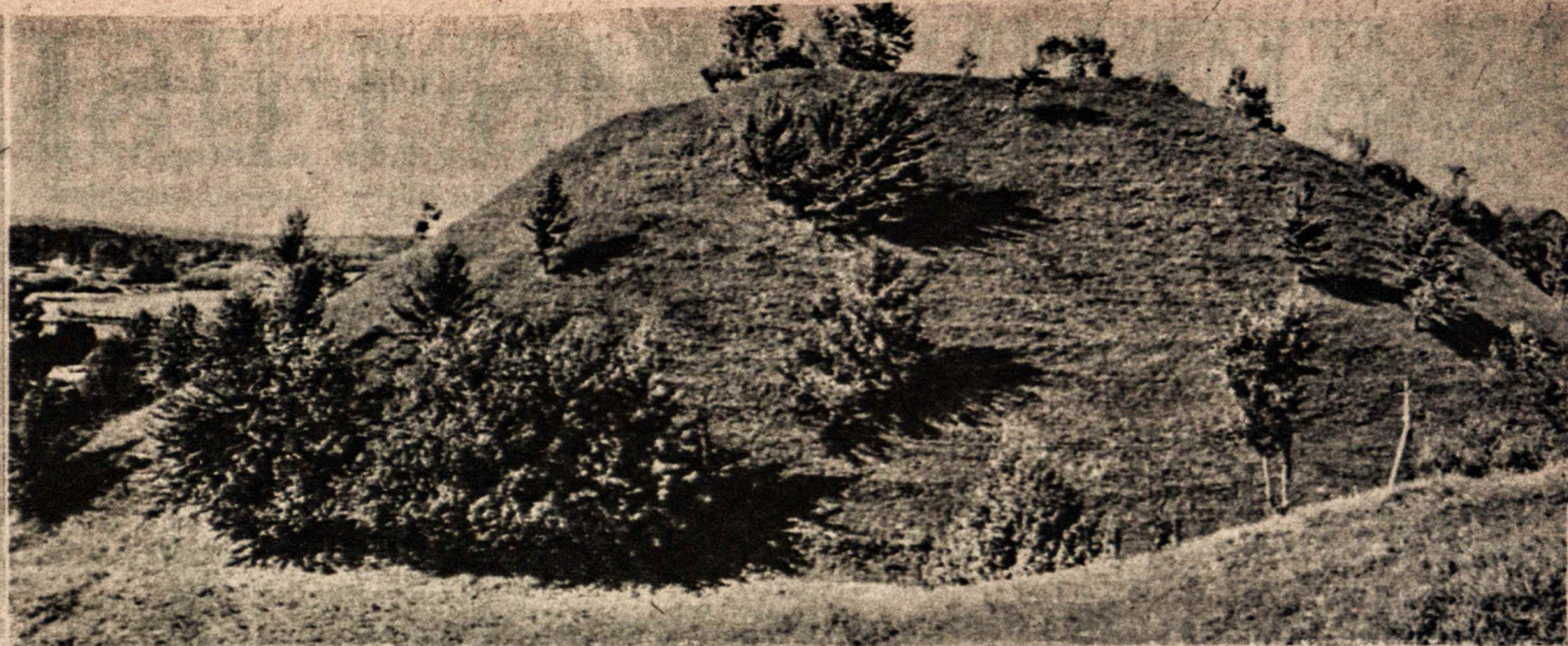
Tarybos patalpose nerado Šilingo, todėl savo įsaky-

artėjantį priešą. Prie žemutinio Nemuno, priešui paėmus Ragainės, Ramigės (Rambyną), Šareikos, Bisėnos ir Kolainių pilis, stipriausius antpuolius šio ruožo gynyboje atlaikė Veliuonos ir Kauno tvirtovės. Rytų Lietuvą nuo kryžiuočių įsiveržimų iš Prūsijos pusės Nemuno vidurupyje saugojo Strėvos, Darsūniškio, Birštono, Punios, Alytaus, Nemunaičio, Merkinės, Pervalko, Perlamo, Gardino ir kt. pilys, o nuo Livonijos ordino pusės, nuo Padauguvio krašto centrą dengė Užpalių, Utenos, Tauragnų, Linkmenų, Medilo bei kitos tvirtovės.

Anuomet Žemaičiuose pilys buvo medinės, o rytų Lietuvoje — valstybės gynybos branduolyje, buvo nemaža ir mūrinių pilių. Vilniaus (Aukštutinės, Žemutinės, medinės Kreivosios) ir Trakų (Senųjų Trakų, Naujų Trakų pusiasalio ir salos) pilių mūrinius gynybinius kompleksus juosė Kauno, Medininkų, Krėvos (Krevo), Geranainių, Lydos, Nauardo (Naugarduko), Gardino mūrinių pilių dėdas.

Mažesnių pilaičių pylimai buvo supilami iš žemės bei suplūkiama iš molio, o stambių tvirtovių pylimai turėjo sudėtingas konstrukcijas, sudarytas iš įvairiai klotų rąstų. Pylimus buvo galima supilti aukštus ir stambiais šlaitais. Tokie pylimai būdavo 10 m su viršum aukščio. Stačius pylimo ir pilies kalno šlaitus kartais dar išgrįsdavo akmenimis, o žiemą net apipildavo vandeniu, kad apšaltų ledu. Anot kronikų, būdavo, kad priešas į tokį pilies „ledo kalną nepajėgdavo užkopti, nei pyliman užlipti“.

XIII—XIV a. pradžioje Lietuvoje jau buvo statomos mūrinės pilys. Bokštinio, bendraeuropinio pilių tipo požymius galime pastebėti Medininkų (Vilniaus r.) ir Krėvos pilyse. Toliau buvo tvirtinamos senosios, netaisyklingo plano pilys. Antai Gardine Traidenio laikais priešais pilies vartus pastatomas apskritas gynybinis mūro bokštas. Vystosi lygumų aptvarinės, gardinės pilys. Šiam tipui priklauso ankstyvosios Livonijos pilys,



Merkinės piliakalnis

Medininkų (Vilniaus r.) pilis, kurios keturkampį 1,85 ha ploto kiemą juosė 4 akmeninės sienos. Čia iš plytų baltišku (vendiņu) būdu išmūryta tik horizontali juosta sienų išorėje bei kai kurios kitos dalys. Aukštos (15 m) ir plonos (1,8—1,9 m) sienos tiko tik frontalinei gynybai, kai dar nebuvo žinomas parakinis ginklas. Didysis kampinis bokštas turėjo gyvenamas patalpas, iš jo stebėjo apylinkes, saugojo įvažiavimą. Panašiai pastatytos Krėvos, Lydos, 1362 m. sugriautoji Kauno, Sen. Trakų pilys. Jų prototipais Lietuvoje, matyt, yra keturkampės, su medžio ir žemių įtvirtinimais Eišiškių, Rodūnios pilys.

Medinės pilis buvo galima greičiau ir pigiau pastatyti, todėl jas gausiai ir statė, ypač toliau nuo valstybės centro, arčiau priešų teritorijos. Plytos tais laikais buvo brangios, todėl net kryžiuočių valstybėje apščiai būta ne tik mūrinių pilių, bet ir medinių. XIV—XV a. pradžioje medinės tvirtovės Ordinas statėsi taip pat Panemunyje, 1337 m. prie Veliuonos kryžiuočių pastaty-

toji Bajerburgo pilis, turėjusi būti nukariuotų žemių centru, anot kronikos, buvo medinė, nelabai kaip surišta moliu. Archeologiniai kasinėjimai tai patvirtino.

Kai atsirado galingesnės apgulimo priemonės ir parakiniai ginklai, t.y. XIV a. paskutiniaisiais dešimtmečiais, sienas ėmė mūryti žymiai storesnes (3—3,5m), o kampuose statyti bokštus, dažniausiai apvalius, iškištus į išorę už sienų linijos, kad gynėjai galėtų iš flangų šaudyti išilgai sienų. Čia plytos rišamos gotikiniu būdu. Taip po 1362 m. sugriovimo atstatyta Kauno pilis, tokios XIV a. pabaigoje buvo Vilniaus ir Trakų pusiasalio pilys bei Vytauto pastatytoji Gardino pilis. XV a. pradžioje Trakuose Vytautas rekonstravo senąją Kęstučio pilį saloje. Ji tapo naujo tipo gotikine pilimi, gerai apsaugota nuo parakinių ginklų. Tai vienintelė tokia pilis ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyniniuose kraštuose. XV a. jos pavyzdžiu statomos pilys Rusijoje (Tverės kuni-gaikštystėje) ir Lenkijoje (Mozūrijoje).

(Perspausdinta iš „Mokslas ir Gyvenimas“)

AUKSAS IŠ... PUTŲ

Tur būt, mažai kas žino, kad šalies valiutos fonde esanti tam tikra dalis aukso ir sidabro gaunama iš švino įmonių.

Lydant žaliavą šachtinėse krosnyse, be kita ko, išgaunami ir taurieji metalai. Antai, išskiriant aukšą ir sidabrą, naudojamas cinkas, kurio pridėdama į švino žaliavą. Cinkas „sugeria“ tauriuosius metalus, sudarydamas vadinamąsias sidabrines putas. Iki šiol jos būdavo toliau apdorojamos retortinėse krosnyse. Kazachijos TSR MA Metalurgijos ir sodrinimo instituto bendradarbiai pasiūlė naują, našesnę elektroterminį sidabrinių putų apdorojimo būdą. Jis jau taikomas švino pramonės įmonėse.

Naujoji aukso ir sidabro išgavimo iš švino žaliavos technologija gali sutaupyti valstybei dešimtis milijonų rublių. Be to, šis gamybos būdas labai pagerino darbininkų darbo sąlygas. Šia naujiena susidomėjo Lenkijos, Bulgarijos metalurgai, kai kurios Italijos ir Švedijos firmos.

mą skirti karininką Velykį Krašto Apsaugos ministeriu paliko Šilingo reikalų vedėjui.

Vos jis pasisuko išeiti iš didelio ir šalto kambario, pro aukštą ir sunkiai varstomas duris įžengė plačia skranda apsivilkęs Šilingas.

— Ne, ne, ne! — suriko Šilingas, vos pamatęs Sleževičių. — Taryba nesutinka eliminuotis. Taryba remiasi Laikinąja Konstitucija ir dabar eina Kuriamojo Seimo pareigas.

— Jeigu bus platus koalicinis Kabinetas, — pasakė Sleževičius, suvokęs, kad Šilingą pasiekė jo planas suspenduoti Tarybą, — jis veiks visuomeninės koalicijos vardu. Jis atstos Tarybos funkcijas. Belpieka tik Prezidiumas.

— Taryba neturi teisės žudyti, — karštai pasakė Šilingas. — Pakeitusi personalinį sąstatą, ji gali būti.

— Bet suteikusi diktatūros raštą, Taryba tuo pačiu suspenduoja savo veikimą. Taip aš suprantu raštą dėl diktatūros.

— Tai arti tiesos, — sutiko Šilingas.

— Tai turi būti visa tiesa, — pasakė Sleževičius.

Šilingas pamatė raštą — įsakymą, skiriantį karininką Velykį Krašto Apsaugos ministeriu. Jis laikė raštą perdėtai aukštai pakėlęs prie savo barzdos, tartum neprimatydamas teksto. Atidžiai išnagrinėjęs lakonišką turinį, Šilingas dvejodančiai nutęsė:

— Kad nušalini, sveikas, rusų — sutinku. To nori ir karininkai... Bet dėl kapitono Velykio? Juk tas postas nelaisvas? Profesorius Voldemaras eina tas pareigas.

Sleževičius padėjo ranką ant stalo ir pajuto, koks tas šaltas poliruotas medis. Jis šyptelėjo ir pasakė:

— Diktatūros aktas.

Šilingas nuleido ranką su raštu pirštuose. Valandėlę vėliau jis padėjo lakštą ant stalo, tarsi pridėdamas dar vieną puslankį prie milžiniškos krūvos ant stalo guliniųjų raštų. Iš jo veido Sleževičius matė dvejopus priėjimus prie šio *coup d'etat* klausimo. Šilingas teikė čia pirmumą audringam protestui, kurį galėtų pareikšti profesorius Voldemaras.

— Kas yra Krašto Apsaugos Ministerija? — klausė.

siamai pareiškė Sleževičius. — Kariuomenės, kaip tokios, nėra. Apsaugos Štabas, Etapo Komendantūra, du pulkai ant popieriaus, sargybos prie Valstybės Tarybos ir iždinės seifo! Kokią ministeriją globoja Voldemaras? Tokios ministerijos nėra. Ji turi būti sukurta.

Šilingas pradėjo kalbėti apie Tarybos narių misiją užsieniuose, apie vokišką paskolą, apie Paryžiaus garantijas. Sleževičius matė, kad paskola buvo beveik genialus posūkis apeiti vokiškąją pasiūlymą perimti ir pirkti jų įmones Lietuvoje. Prieš perimdama tas įmones, Lietuvos Vyriausybė gauna šimto milijonų markių paskolą perėmimo personalui parengti. Šilingas sakė, — jeigu pavyksią gauti paskolą, pinigų užteksią nemo-kėtoms algoms ir, netgi, kultūriniais reikalams pajudinti.

Toliau Šilingas aiškiai vengė kalbėti apie Velykio paskyrimą. Netrukus abu jau kalbėjo apie Vilniaus lietuvių teatrą. Abu veikė jame prieš karą, ir prieškarinė era, buvusi tikrai prieš šešerius metus, atrodė pasakiškai patraukliu periodu.

Jie sutapo nuotaikomis. Šilima balse ir žvilgsny nuneigė, kad politiniai jie stovi ant skirtingų briaunų...

Tos pat Kūčių dienos vėloką vakarą karininkai Gužas ir Škirpa pagaliau užtiko Steponą Kairį, pargrįžusį namo iš partinio posėdžio.

Inžinierius Kairys buvo pagarsėjęs lietuvių visuomenėje savo nepalaužiamais socialdemokratiniais principais, kurių jis laikėsi su ortodoksišku ištikimumu. Nuo pat jaunystės pasirinko tuos kosmopolitinius principus, ir tai buvo retokas daiktas perdėm lokaliųjų ir patriotinių įsitikinimų lietuvių visuomenėje. Bet visi norėjo tikėti, kad, greta kosmopolitizmo, jis išliko didžiuliu Lietuvos patriotu. Juk nuo pat mokyklos suolo buvo vėtytas ir mėtytas už proletuvišką veiklą. Jo žmona, gudų poetė, jau buvo mirusi. Jis našlavo, ir šiame periode ypatingai atsidavusiai veikė kaip ideologinis autoritetas savo partijos gretose. Jauniems karininkams Kairys atrodė senas visuomenės veikėjas, nors vos buvo sukakęs keturiasdešimt.

Bus daugiau.

KULTŪRINIS PUSLAPIS

JUOKIAMĖS PIRMIAUSIA IŠ SAVĖS

A. T. Antanaitis yra žinomas lietuvių literatūros kritikas bei recenzentas. Jis yra taip pat jau 5 metus ANTRO-KAIMO vadovas. Perspausdiname iš Akiračių pasikalbėjimą su juo.

Pasikalbėti su ANTRO KAIMO humor kolektyvo prievaizda A. T. Antanaičiu mus paskatino šios grupės dešimtmečio sukaktis. Be to, šį rudenį ANTRĄ KAIMĄ kviečia apsilankyti eile lietuvių kolonijų. Taigi —

Kas iš tikrųjų yra ANTRAS KAIMAS: satyros teatras, „variety show“, ar dar kai kas?

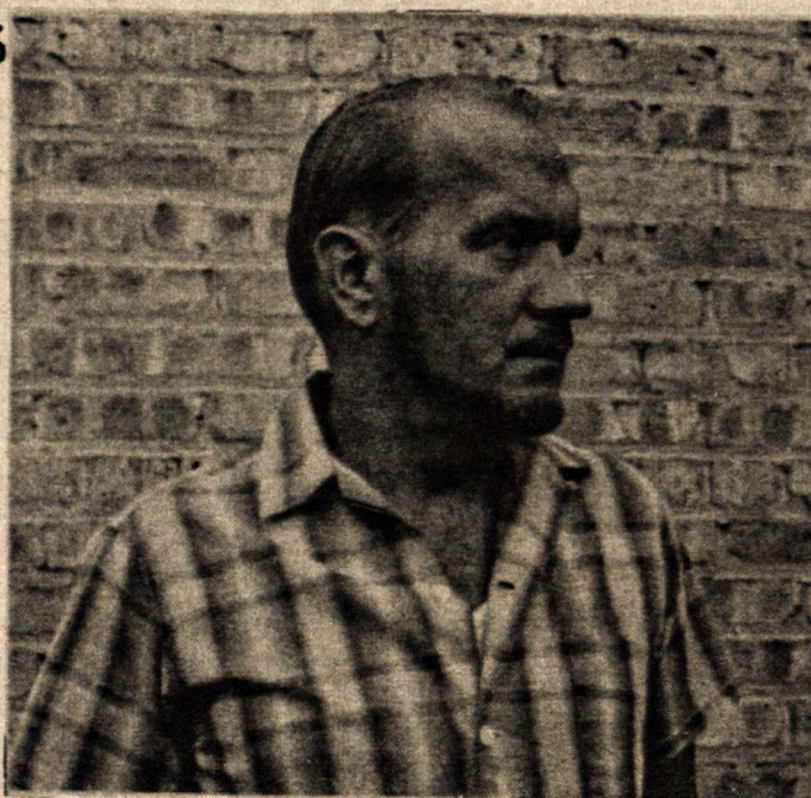
— Man rodos, kad jūs savo klausime duotuose pavyzdžiuose sumaišote du dalykus: kolektyvą ir jo išpildomą programą. Kaip kolektyvas ANTRAS KAIMAS save apibūdina sceninio humoro ir satyros vienetu arba grupe. Jei programose vyrauja lengvesnis humoras, o ne sunkioji satyra, tai dar nereiškia, kad ANTRAS KAIMAS turėtų savo jau minėto apibūdinimo atsisakyti, kaip kad vienoj ar kitoj recenzijoje buvo nušnekėta. Žodžio „teatras“ savo metrikroje ANTRAS KAIMAS iš viso vengia, nes tai skamba pretenzingai ir per daug implikuoja.

Antras KAIMAS gyvuoja jau dešimtį metų, iš kurių paskutiniuosius penkis jūs esate šios grupės prievaizda. Kiek pasikeitė ANTRO KAIMO pobūdis, tikslai, etc. lyginant pirmuosius metus su paskutiniais? Ar radote ką nors aiškiai keistino ar išlaikytino, šio darbo besiidamas?

Per pirmuosius penkis metus ANTRAS KAIMAS buvo sudaręs tris pilnas programas, iš kurių, kaip žiūrovas, esu matęs dvi paskutiniąsias. Pirmosios mačiau tik kai kuriuos pavienius gabalus proginiuose atskirų vaidintojų pasirodymuose. Man „prievaizdaujant“ kasmet reguliariai buvo paruošiama nauja programa ir statoma nuo 6 iki 9 kartų. Kadangi turiu visų programų tekstinę medžiagą, (visai improvizuotų gabaliukų labai nedaug tebuvo) gal ir galėčiau daryti kai kuriuos palyginimus, nors jie būtų gerokai subjektyvūs kaip tik dėl to mano įsivėlimo. Sakyčiau, kad keitėsi daugiau pastatymų ar programų forma, negu jų pobūdis ar tikslas. Programos daugiau stabilizavosi, įgijo pastovesnės ašis ar taškus. Kiekvienoje programoje atsirado tematiniai junginiai, įvairūs ciklai, (Meilės istorijos, Kelinė į praeitį, Nuogas miestas, Veidu į Lietuvą) ar variacijos ta pačia tema, išblaškytos įtarpomis tarpe kitų numerių ir kartais jungiamos tų pačių veikėjų (Miss Lithuania 1950, 1975, 1990, Tautybių paradas, Nostalgijos, Marquette Parko kronikos, etc.). Pradėjome reguliariai parodijuoti ar per savojo požiūrio prizmę perleisti stambesnius kultūrinius įvykius ar populiariusius išeiviskosios didžiosios scenos pastatymus (Pirmasis ir Antrasis Teatro Festivalis, Šernas, Mauratė ir Skystytis, Palikimas, Skardinis guzikas, etc.). Nesakyčiau, kad viso to nebuvo daryta ir pirmaisiais metais, bet mes turėjome daugiau laiko įsibėgėti ir, kaip minėjau, nusistovėti.

— Norėjome, kad programos būtų galimai originalesnės ir lietuviškesnės. Čikagiško *Second City*, kurio modeliu Antras Kaimas buvo sukurtas, niekada neteko matyti, tačiau žinau, kad pirmaisiais metais iš ten buvo skolinta ne viena idėja. Bandžiau užangažuoti Antram Kaimui galimai daugiau išeivijos rašytojų. Daugiau ar mažiau medžiagos gavome iš Vytauto Alanto, Jurgio Gliados, Antano Gustaičio, Algirdo Landsbergio, Prano Visvydo. Daugiausia talkos susilaukėme iš veterano antrakaimiečio rašytojo Kazio Almeno. Be jo pagalbos dar nebuvo apsieita nė vienoje programoje... Keletą kartų pasinaudojom puikiais Lietuvoje kuriančios satyrikės Vytautės Žilinskaitės feljetonais. Iš ne vieno esu girdėjęs, kad 1972 metų sezono programa buvusi pati stipriausia. Kodėl? Turbūt todėl, kad susilaukėme stipriausios tekstinės talkos... Kalbant apie pastatymų pobūdį — bandžiau įvesti daugiau dinamikos, tempo, kontrastų; bandžiau apšvietimu, garso efektais, muzikiniais fonais ar intermedijomis išgauti daugiau spalvingumo, gyvumo. Mums padėjo ir tas faktas, kad turėjome geresnes sąlygas, galėdami visą laiką naudotis jaukia Menės sale, su mūsų stiliaus pastatymams itin dėkinga (dar Arnoldo Giedraičio įrengta) kamerine scena...

Koks, jūsų nuomone, yra buvęs Antro Kaimo įnašas į



mūsų kultūrinį gyvenimą?

Man apie tai kalbėti būtų ir neteisinga ir nekuklu. Būdamas dar šioje uždangos pusėje Antro Kaimo pastatymų laukdavau ne kaip kultūrinių demonstracijų, bet kaip nepretenzingos pramoginės atgaivos. Į tą pusę krypta ir mūsų šiandieninės pastangos.

Sudarant Antro Kaimo programą, kas, jūsų nuomone, yra svarbiau: pataikauti publikos skoniui, ar ją satyros pagalba auklėti?

Publikos skoniui ar pažiūroms (ypač „oficialiosioms“, dažnai išreiškiamoms vadinamoje didžiojoje spaudoje) pataikauti niekada neturėjome noro. Dėl to ne kartą buvome konservatyviųjų pabarti, papeikti ar net piktokai pašiepti. Mat, nevengėm iškelti ir aštresnių, netgi kontroversinių problemų, vildamiesi būti teisingai suprasti. Iš kitos pusės, pašaukimo „publikai auklėti“ irgi niekada neįtremė, nors tąja kryptimi ne kartą buvome viešai ir privačiai gundyti. Šitokios užmačios, man regis, būtų hipokritiškos. Mes visada pabrėždavome, kad juokiamės pirmiausia iš savęs pačių, taigi iš savo ydų, silpnybių ar nesėkmių. Kad šitų ydų iškelimas didinančiame veidrodyje turėtų ir žiūrovą nejučiomis nuteikti savikritiškai, tai savaime suprantama.

Kaip vertinate Antro Kaimo publiką? Ko ji daugiausia reikalauja ir kokia medžiaga turi mažiausia pasisekimo?

Čikagoje Antras Kaimas turi išsiauginęs (ar subūręs) savo nuolatinę, pastovią, maždaug šešių šimtų žiūrovų auditoriją, papildomą besikeičiančiais žiūrovais. Turėti tiek garantuotos publikos yra didelis laimėjimas (bent mūsų sąlygomis). Smagu, kad šis skaičius ne mažėja, bet didėja. Tąja publika mes džiaugiamės ir didžiuojamės. Ji daugumoje gana reikli, (reguliariai lankanti amerikiečių profesionalius teatrus), bet taipgi jautri, imli, responsyvi. Ne tik pastovesnė, dėkingesnė, bet ir žymiai logiškesnė už atsitiktinius recenzentus ar kritikus, kurių teigimai, pažiūros ar nuomonės dažnai labai jau drastiškai skiriasi. Ką publika lengvai pagauna, supranta ir įvertina, recenzantai ne kartą bando išversti savaip, atrasti nebūtus dalykus, nors tariasi kalbą tipišką (ar labiau išsprūsusio) žiūrovo vardu... Dauguma publikos nori lengvo, aiškaus, kontrastais pabrėžto humoro; ji nesibaimina atvirai ir nuoširdžiai pasijuokti nė tada, kai satyros spilkutėmis bastelėjama institucijoms, veiksniams ar vadovams, kada recenzentui dažnai patogiau šito nepastebėti, nesuprasti, arba išversti ant savo korpulio. Vienintelis akivaizdus matas, bent mums, yra publikos tiesioginė reakcija. Juo remiantis publika mažiausiai mėgsta kaip tik tąją gilesnę satyrą, recenzentų atkakliai pasigendamą, bet ir... nutilimą. Čikagiškė publika mėgsta, supranta ir priima parodiją, kuri ne vienam recenzentui irgi, sakytum, praslenka „virš galvos“. Štai kad ir šiemetinis gabaliukas — „Skardinis guzikas“ — mūsų šio jubiliejaus proga parodijavęs Dainavos jubiliejui A. Kairio parašyta „Sidabrinę dieną“. *Draugo* recenzentas Petras Janulis sako: „Parodijoms reikia pasirinkti tikrai gerai žinomi dalykai, kitaip jie nepasieks savo tikslo.“ Iš tikrųjų „Sidabrinę dieną“ Čikagoje buvo statyta trejetą kartų ir ją matė virš trijų tūkstančių žiūrovų. Išėjo ir knyga. Iš mūsų programas stebėjusių maždaug septynių šimtų žiūrovų buvo ir

keliadesimt aktyvių dainaviškio pastatymo dalyvių. Jeigu ir šitokie dalykai nelaikytini „gerai žinomais“ tai vargu ką aktualaus ir parodijuotino iš viso berastum...

Nemačiusiems veikalo ar parodijos pridedame „Sidabrinės dienos“ ir „Skardinio guziko“ ištraukas. — (red.)

Po paskutinio (jubiliejinio) spektaklio kai kurioje mūsų spaudoje esate susilaukęs griežtos kritikos. Kokius kriterijus siūlote kritikams recenzuojantiems Antro Kaimo spektaklius? Į ką jie turėtų atkreipti dėmesį?

Tąja „griežta kritika“ turbūt laikote Sauliaus Šimoliūno rašinį (ar feljetoną?) *Naujienose*. Kiek man ji pavyko suprasti (vietomis, atrodo, recenzentas rašė įtakojamas šampano, kuriuo, kaip žinote, publiką vaišino) Antro Kaimo būtos ar pramantos klaidos ir nesėkmės iš tikrųjų suvedamos į mane. Recenzento abejonės mano sugebėjimais ar talentu yra gal ir pagrįstos, tačiau, ji pažindamas, negaliu nusikratyti įtarimo Šimoliūno intencijomis su manim „atsiskaityti“. Ir tai ne vien dėl rašinio įžūlaus tono ar sąmoningai iškraipytų faktų. Toksai sąskaitų suvedinėjimo būdas, deja, mūsų spaudoje nėra retenybė. Dėl to ir apie recenzentus šnekėti yra savotiškai rizikinga...

Nustatinėti kriterijus kritikams yra ne kritikuojamojo reikalas. Svarbiau, kad bet kokius visiems suprantamus ir aiškius kriterijus recenzentas iš viso turėtų ir jais visur vienodai vadovautis. Griežta ir reikli kritika mūsų nebaugina. Nusiviliam, kada tie kriterijai lygia dalimi netaikomi visiems. Kada tas pats recenzentas, mūsų ydas kruopščiai išvardinę sąmoningai nepastebi dar didesnių spragų kitų pastatymuose. Dar daugiau nusiviliam, kada paaiškėja, jog ši laikina trumparegystė įvyko dėl to, kad ten recenzentas talkininkavo, jo žmona vaidino ar režisavo... Tada jau nejučiomis suabejoji jeigu ne kriterijais, tai bent jų pritaikymu...

Mano supratimu sceninių darbų recenzavimas mūsų spaudoje labiausiai atsilikęs. Ir tai ne tiek dėl kvalifikuotų recenzentų trūkumo (juk recenzuojamųjų kvalifikacijos irgi ne be prieikaisto), kiek dėl jų daugumoje lengvabūdiško požiūrio į savo darbą. Išskirti reikėtų nebent muzikinių pastatymų vertintojus. Talkininkaudamas Čikagos Lietuvių Operai turėjau progos pastebėti, kad recenzantai, kaip Vladas Jakubėnas, Balys Chomskis ar Antanas Nakas ne tik bent poroje spektaklių atsilanko, bet ateina repeticijas, stebi, klausinėja, darosi užrašus. draminius pastatymus recenzuojančių panašiai ruošias, atrodo, tik Stasys Pilka, kurio kvalifikacijos ir šiaip jau neabejotinai geriausios. Jis ir apie Antrą Kaimą parašė geriausias (ne teigiamiausias!) recenzijas. O juk draminis pastatymas yra tikrai komplikotas junginys. Netgi ir labai prityrusiam srities žinovui pirmuoju žvilgsniu anaipol nėra aišku kur čia skripto, kur režisūros, o kur vaidintojo kaltė ar nuopelnas... Ne vienas mūsų recenzentas, žiūrėk, ateina veiksmui įpusėjus, gal net prie baro parymojės, permeta akim programą ir... po kelių dienų jau lygina pastatymą su užpernykščiu, irgi panašiose sąlygose matytu, jeigu ne žmonos atpasakotu, skirstydamas nuopelnus ir rūšiuodamas klaidas...

— Mūsų recenzantai taipgi per daug dažnai pamiršta, jog pagrindinis recenzijos uždavinys yra informuoti skaitytoją. Sceninio pastatymo atžvilgiu tai labai svarbu, nes toji jo recenzija gal tebus vienintelis dokumentas ateičiai. Čia skaitytojas negalės betarpiškai patikrinti recenzento teigimų, kaip kurios nors knygos recenzijos atveju. Sceninio darbo recenzantai ypač privalu atminti, kad rašoma ne vien būreliui vaidintojų, ne vien porai šimtų žiūrovų, bet visiems laikraščio skaitytojams, įskaitant ir tuos, kurie gyvena kituose miestuose ar kontinentuose. Ir šiandien ir rytoj. Recenzentas gali prileisti, kad laikraščio skaitytojai yra susipažinę su „Hamletu“ ar Balio Sruogos „Milžino paunksme“, bet galvoti, kad visi tolygiai žino ir A. Kairio „Ku-ku“ būtų nesusipratimas.

Esate plačiai besireiškias literatūros kritikas. Kas jus paskatino įstijungti į Antro Kaimo veiklą? Juk tai yra nedėkingas darbas, atimtas daug nemigo naktų ruošiant medžiagą ir repetuojant. Dalis laiko pašvenčiama Antram Kaimui turbūt yra kritikos sąskaiton. Koks už tai atpildas?

Nukelta į 13 psl.

NEPRIKL AUSOMA LIETUVA

AL. GIMANTO

INFLACINĖS PAINIAVOS

Paskutinieji ekonominiai šio kontinento prajovai, tas staigus įvairių maisto produktų ir (nors kiek ir mažiau) daugelio pramoninių prekių pa-brangimas, skaudžiai atsiliepia kiekvienos šeimos kasdieniniame biudžete. Savaiame suprantama ir lietuviškoji (tiek amerikinė, tiek ir kanadinė) visuomenė taipgi yra paliesta to nemalonaus reiškinio, kuris, visumoje žvelgiant, gali turėti tam tikrą poveikį ir bendrajai veiklai. Tai turėtų būti itin pastebima srityse, liečiančiose finansinius pagrindus. Pragyvenimo kaštams vis kylant ir atlyginimams vis atsiliekant, bendrosios šeimų pajamos ir išlaidos bus vis sunkiau subalansuoti. Kiekvienoje situacijoje bus sprendžiama, kur, kaip ir kiek būtų galima sumažinti didėjančias išlaidas.

Bent kiek pažįstant tautiečių bendruosius nusiteikimus, yra davinų spręsti, kad vienu atveju mamaitė, kitu atveju tetušis, tars lemtingą žodį, kad būtiną taupymą derėtų pradėti nuo lietuviškųjų aruodų. Gal mažesnis finansinis išsipareigojimas, gal mažesnė auka, gal ir visiškas atsisakymas duoti tokiam ar kitokiam tikslui, gal mažesnė parama spaudai, gal ir

mažesnis jos prenumavimas ir ar knygų įsigijimas. Jau dabar kai kur girdisi balsų, kad lietuviškųjų mokyklų mokes-tis yra brangokas. Bendroji infliacija ko gero irgi privers tą mokes-tį kelti. Rasi, bus tėvų, kurie kaip tik dėlto liausis savo jaunimėlių siųsti šeštadieninėn mokyklon. Visa tai, aišku, tėra tik prielaidos, gal net spėjimai, bet visa tai yra pakankamai realu ir išvelglama. Tad, kol faktai dar nėra įvykę ar pasitvirtinę, yra laiko visą padėtį pervertinti ir padiskutuoti. Bendroji ekonominė padėtis vargiai ar pagerės, kai kurie ekspertai laukia net jos pablogėjimo. Tai vis ženkliai rodo, kad ir lietuviškasis gyvenimas, bendroji veikla gali būti labai paliesta. Juk visa tai pareikalaus dar daugiau pinigų, dar didesnės finansinės naštos ir naujų išipareigojimų. Tuo tarpu mūsų šeimos pirmoje eilėje žvelgs, kaip iman-triau ir geriau perbalansuoti visą savąjį biudžetą, kad tik kuo mažiau nukentėtų šeimos mitybos ir bendrojo apsirūpinimo reikalai. Štai, aną sekma-dienį, teko dalyvauti pamaldose vienoje Akron, Ohio (ne lietuvių) bažnyčioje. Patikėsite ar ne, bet antrosios rinkliavos krepšelis keliavo per tikinčiųjų rankas visiškai tuščias. Taip ir veržėsi mintis, kad žmonės pradėjo taupymą, tikėdami, kad visiškai užtenka vienos rinkliavos ir tik vieno išipareigojimo. At-

Alf. Nakas

DIENA DAINAVOJE SU FRONTININKAIS

(Tęsinys iš praeito numerio)

Tą patį vakarą, toje pačioje baltųjų rūmų salėje, išgyvenome kitą pramogą. Ne, nevisiškai be ironijos kalbu, nes čia jau niekam, niekam nuobodžiauti neteko. Ai, pradžioje L. Valiukas dar lyg ir pajuokdavo. Šventiškai išsipuošusiems ir ramiai sėdintiems, jis panoro parodyti visus iškilumus, pradėdamas trijų laikraštinių pavardėmis ir baigdamas kažin kuriuo daktaru už kelių dešimčių. Kai kurie eiliniai bičiuliai užkaito, tai garsiai bardamiesi, tai rašteliais panūdo protestuoti. Bet kas nepažįsta p. Valiuko tvirto charakterio ir principų. Riktėlėjęs, "nemokykit manęs, aš žinau, kaip politinėse konvencijose elgtis!", ne tik visas pavardes iminė, titulus paklojo, bet ir beveik visus iššauktuosius atsistoti paprašė, o publiką paragino ploti...

Bet ką gi tos dešimt minučių prieš amžinybę? Prie mikrofono atėjo dr. Vytautas Majauskas, humoru visas duobes užlygino ir pakvietė Anatolijų Kairį. Šis aiškiai, tik kiek skubotai, perskaitė feljetoną "Naujasis pirmi-

sieit, šiuo atveju jau aiškiai nukentčia tos bažnyčios reikalai. Todėl, visa tai perkėlus lietuviškon plotmėn, gal ir nebus peranksti pradėti galvoti, kad panašios akcijos gali sulaukti ir įvairūs lietuviški planai, projektai ir visi kiti bendrieji išipareigojimai.

Žinoma, galima visą ramiai palikti, kaip yra, tikintis, kad nebus jokių pasikeitimų ir finansinių trūkumų. Bet, net jeigu tautiečių dosnumas ir nesumažėtų, nereikėtų užmiršti ir infliacijos poveikio, kuris smarkiai apkarpo pinigų vertę ir tuo pačiu reikalauja didesnių sumų, daugiau išteklių. Tad, koks gi turėtų būti mūsų sekantis žingsnis?

ninkas". Buvo juokingų vietų, buvo fantastiškų vietų, nes politikierius gėrė su velniu, o velnias kunigui davė tabokos pašnaukštį. Jeigu ne pats autorius, o toks Kelečius arba Barauskas būtų skaitęs, būtume dar daugiau pasijuokę.

Aldona Stempuzienė, su akomponiatorium Alvydu Vasaičiu du kartu iškviešti programos vedėjo ir bene tris kartus išreikalausti publikos katučių bei šauksmų, atliko visą eilę dainų, arijų. Repertuare buvo J. Tallat - Kelpšos "Koks ten lengvas poilsėlis", J. Gruodžio "Obelėlė", "Ėsk, karvute" ir "Rūta", Broniaus Kutavičiaus "Avinuko pėdų" vokalinio ciklo penkios dainos ("Lietuva", "Avinuko pėdos", "Gotika", "Aria broliai" ir "Pajūrio giesmė"), Ulrikės arija iš operos "Kaukių ballius", dar viena daina bisui, ir dar viena daina bisui, ir paskutinė bisui "La Habanera" iš operos "Carmen". Salė ankšta, žemų lubų, su arti dviems šimtais klausytojų, prakaitu ir parfumo prikvipusi. Bijojo me, kad užtrokš ji, Aldona Stempuzienė, po pirmos dainos. Kur tau! Retai girdėjome solistę taip gražiai, su tokia meile, su tokiau jausmu, su tokia jėga dainuojant. Be abejo, Alvydas Vasaitis jai buvo lygus partneris.

Julija Švabaitė - Gylienė, pradėjusi savo poezijos skaitymą dviem eilėraščiais apie Ulmą, vėliau mus sugrąžino į savo gimnazijos klasę ir į tragiškus karo metus. Eilėraščiai jau matyti jos rinkinyje arba žurnaluose, bet iš jos lūpų skambėjo daug gražiau, negu iš popierio lapų. O skaitytoja, pasirodo (pirmą kartą girdėjau), ji yra pati geriausia. Kad gi sekantis būtų iš jos bent truputį pasimokęs!...

Sekantis buvo Aloyzas Baronas. Jis skaitė didoką pluoštą humoristinių eilių. Juokingos eilutės, juokingi žodžiai dažnai prasideda trečiam ar ketvirtam posmely, o pas-

kutinaime, paskutinė eilutė visada išsprogdina bombą ir publika pasiunta krykšti, pasiunta ploti. Tik labai jau menkas skaitytojas, dažnai Aloyzas sugadina naujo eilėraščio pradžią, nepalaukęs, kol publika nustos žvangti, pradėjęs skaityti triukšme. Jis turėtų liautis savo eilėraščius skaitęs. Turėtų atiduoti perskaityt kuriam aktoriui, nes baisiai gaila, kai jo ištisos eilutės žūsta be naudos.

—●●—

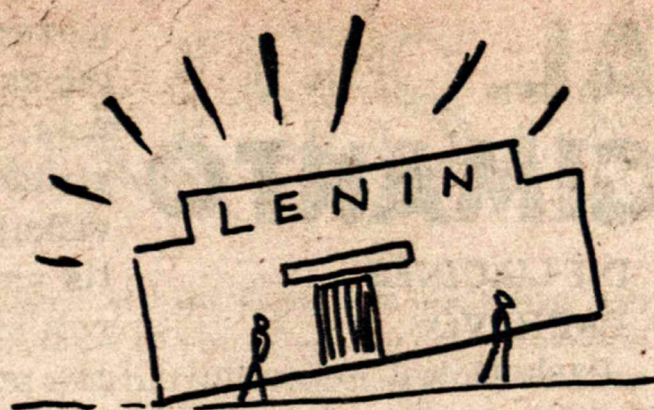
Neteisingas būčiau, jeigu čia pastatychiau tašką. Po politinio simpoziumo, po žodžio, dainos ir žodžio vakaro, buvo dar ir trečioji nepamirštama programos dalis. Tikėsite, ar ne, bet atsirado dangaus gilybėj keliolika tūkstančių žvaigždelių (Detroite, ir giedriausią naktį, bematome Vakare ir Grižulo ratus) ir didelis, jau beveik apskritas mėnulis. Vėsa užnešė Dainavos slėnį. Dainuodami žygiavom į paplūdimio paviljoną. Ten dainavom, šokom prie akordeono muzikos, ir vėl dainavom, ir ėjom ratelius, ir vėl dainavom, ir gėrėm alų, ir vėl dainavom, ir mušėm uodus, ir vėl dainavom, dainavom, dainavom, dr. Petruil Kisieliui vedant bei diriguojant. Dr. V. Majauskas anksčiau pasakojo, kad Wasagoj ateitininkų jaunučiai vieni kitiems aiškine, jog frontininkai tai — militant Lithuanians... Dabar, kuri laiką dar blankių elektros lempų, o paskui tik mėnulio šviesoje, jau nebeskyrėme, kas yra militant Lithuanian, kas yra bičiulių bičiulis, kas bičiulių bičiulių bičiulis, kas geros valios lietuvis iš Detroito. Dvylikta, pirmą, antrą, pusę trečios. Apie trečią paryčiui šiaip taip per uždarus vartus išsiveržėm. Šitaip tik ir buvo išsigelbėta... Nes sekančią dieną girdėjau, kad pusė penktos ryto į frontininkus buvę įtraukti kai kurie bičiulių bičiuliai ir įstojimą kraujo parašu turėję patvirtinti...
Alfonsas Nakas



Manhattane, N.Y. pasitikrina ar nėra kas nors gero...

Mažoji Lietuva

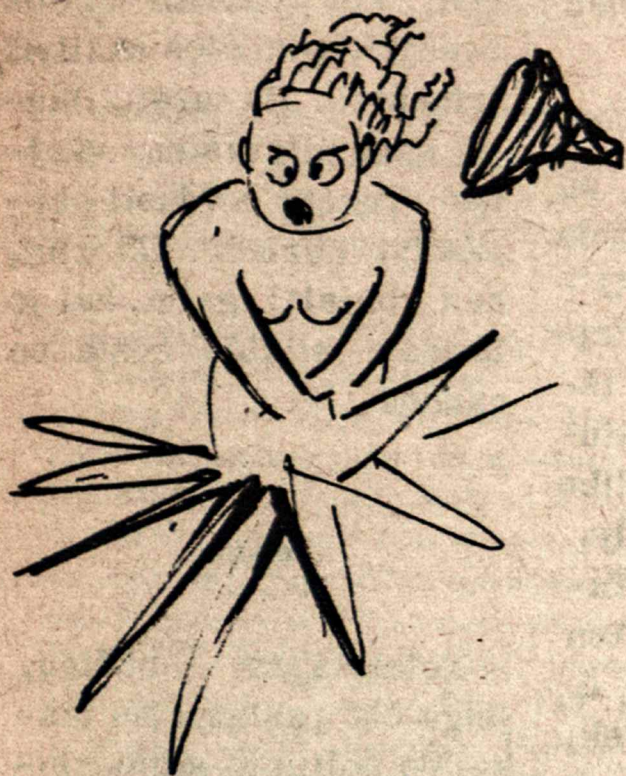
NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS PRIEDAS NR. 4



PAŽADINO LENINĄ

Kaip vokiečių laikraštis "Koelner Stadtanzeiger" praneša, š. m. rugsėjo 1 d. sprogo maža bomba Lenino mauzolėjuje. Sprogimo metu nežinomas skaičius žmonių buvo sužeisti. Bombą padėjo vienas kolchozo darbininkas su ekskursija atvykęs į Maskvą.

DIENOS TEMOMIS



PATARIMAS TERORISTAMS

Britų sprogstamųjų medžiagų ekspertai perspėja airių teroristų moteris nedėvėti nyloninių kelnaičių, jei jos su savimi nešiojasi bomba.

"Apatinukai gali sukelti mažas žiežirbas ir uždegti bombos sprogimo mechanizmą," — aiškina ekspertai.



JAU IR LAIŠKAI NEBESAUGŪS

Anglija šiuo metu labai įbauginta airių teroristų slunčiamais laiškais. Nemažas skaičius laiškų su sprogstama medžiaga dar buvo laiku pastebėti ir sunaikinti. To išdavoje anglų paštininkų dalia pasidarė labai nepavydėtina.

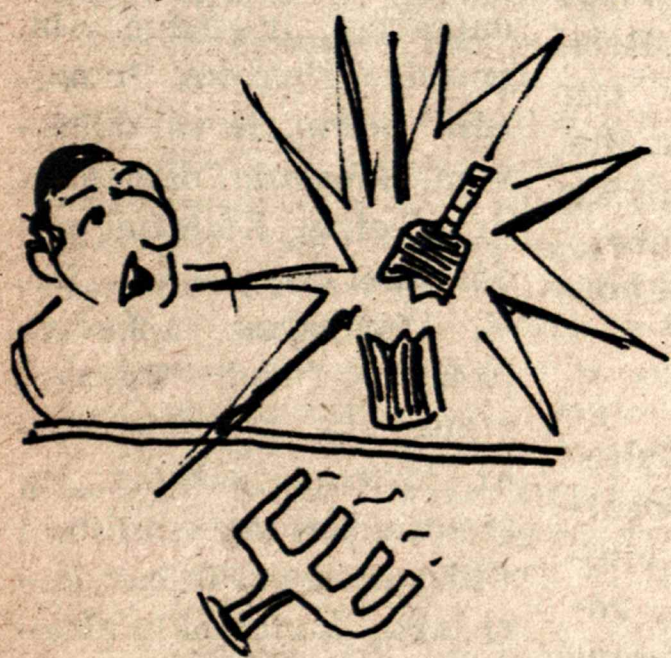


GERS KAPITALISTINĮ GĖRIMĄ....

Leonidas L. Brežnevas, Sovietų Sąjungos generallinis sekretorius greit išijungs į taip vadinamą "pepsikolos generaciją". Donald M. Kendal, "pepsikolos" kompanijos prezidentas viešai pareiškė, kad pirmą butelį su Sovietų Sąjungoje pagaminta pepsikola išgersias pats Brežnevas.



"Ot, gerai tau drauge Olgovna. Ir reikėjo tau daryti kapitalistinį imperialistinį reveransą!"



STIPRUS VYNAS

Artėjant žydų Naujiejiems Metams, jiems "ruošiasi" ir arabų teroristai. Nenuostabu, kad Izraelio apsaugos ministeris perspėjo savo tautiečius būti atsargiems su vyno bonkomis. Jos galinčios turėti plastikines sieneles, kuriose paslėpta sprogstamoji medžiaga. Tokius "vyno" butelius jau arabai pradėjo siuntinėti kaip "dovaną" savo "geriems draugams ir pažįstamiems" į Izraelį.



Cummings

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main St. East, tel. 544-7125

Darbo valandos:

pirmadieniais	10 — 5 v.p.p.
antradieniais	10 — 5 v.p.p.
trečiadieniais	10 — 5 v.p.p.
ketvirtadieniais	10 — 5 v.p.p.
penktadieniais	10 — 7 v.vak.
šeštadieniais	9 — 12 v.p.p.

Liepos—rugpjūčio mėnesiais ir prieš—ilgus savaitgalius "Talka" šeštadieniais uždaryta.

Mokame už:

depozitus (P.C.A.)	Čekių 5½%
šėrus ir sutaupas	6½%
už vienu metų terminuotus indėlius	7½%
ir 3 metams	8%

Duodame:

asmenines paskolas iš	10%
nekiln. turto paskolas iš	9%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Pardudame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$4,300.000

KARŠČIAI KAMUOJA...

Šių metų vasara atostogaujams labai palanki: sausa ir šilta iki karštumo. Taip bent yra mūsų pažiūrėjus. Pabaigoje rugpjūčio Hamiltone temperatūra siekė vid. + 95 laipsn. kelias dienas iš eilės, o drėgmės iki 105%. Ir vidurnaktyje temp. vis laikėsi apie + 80 laipsn. Taip, kad poilsis ir nakties metu buvo sunkus, o ypač naktinės pamainos darbuotojams įmonėse, dienos poilsis buvo dar sunkesnis ar visai neįmanomas neturintiems vėsesnio kampo namuose.

• Vieną šiltą rugpjūčio sekmadienio pavakare, būrys draugų bei pažįstamų su savo žmonomis ir "virtuve", padarė sturprizinę kelionę į Jurgio Kazicko ir jo žmonos namus, pasveikinti juodu jų 20 metų vedyb. sukakties proga. Neprašyti svečiai iš karto buvo kiek nusivylę neradę šeimi-

ninkų namuose. Bet nuotaka tuoj pagerėjo išvydus sugrįžėlius mašina artėjančius prie savo namų. Taip netikėtai visi susitikę linksmai snekčiuodami suriedėjo į erdvius namus. Paruošus vaišių stalą "jaunavedžiai" buvo pasveikinti, išteikta dovanėlė ir sudainuota ilgiausių ir laimingų metų. Po kelių viešnagės valandų išibrovėliai linksmai ir patenkinti skirstėsi į namus.

• Jūratė Gimžauskaitė šia vasarą baigusi šv. Juozapo vardo lig. med. seserų mokyklą, š.m. rugsėjo pabaigoje, ruošiasi sukurti liet. šeimą su A.Bušinsku iš Toronto.

Hamiltono med. seserų mokyklą baigė per 300 mergaičių ir jų tarpe trys jauni barzdotti vyrukai. Vienas iš jų TV programoje pareiškė, kad vyrai gali būti lygiai geromis niursėmis, kaip ir mergaitės. Zp.

KAIP GEDIMINO SAPNE...

(Praeitoje laidoje talpinome torontieško Bernardo rašinį "Kaip Gedimino Sapne". Seka jo rašinys—tos fantazijos supratimas)

Jeigu užmerksime akis ir svajonėmis nusikelsime kelis šimtus metų atgal, tai pamatysime, kad tada Lietuvos valdovus skyrė pats Praamžis, o jos garbę ir laisvę saugojo jo pasiuntinys Perkūnas dievaitis ir įvairiausios dvasios-fėjos, deivės bei laumės geradėjos:

— Tai buvo gražiausias pavasario, vos brėkstantis rytas. Pilį saugojo budri sargyba, bet paslapyje, ją supo įvairios dvasios, kurios irgi prisidėjo prie saugumo ir gerbūvio,

ne tik karališkos pilies, bet ir jos gyventojų. Po palaima Praamžiaus, buvo tylu, žmonės ramiai miegojo. Ežeras toks tylus, kaip nusidėjėlio širdis po atgailos, ar nuotakos jausmai, kai ji jau žino, kad tikrai atidavusi širdį tam, kurio ieškojo jos jausmai. Tik deivės, karališkos Trakų pilies ankstyvosios saugotojos, aušroje malonėjosi. Juk reikia budėti. Saugoti karalių, didžiūnus bei praščlokėlius, kad jiems nieko blogo neatsitiktų, kad

priešai iš nežinutų neužpultų, ar blogos dvasios išpranašauti sapnai neišsipildytų. Deivė — Tyla, kurios uždavinys buvo tildyti nakties laike vaikčius, stabdyti audras ir neramumus, kad nuteiktų malonių poilsu ne tik žmonės, bet ir žvėrelius, paukščius, bitutes ir drugelius. Net ir žuvytės, josios nuteiktos Trakų ežere miegojo ramiai, kai ji savo angeliško grožio veldą prausė rytmečio rasomis.

Deivė — Ramybė, kurios užduotis buvo išipykusius savuosius raminti, nuožmiuosius tramdyti. Ji ant ažuolo šakos atsisėdusi, it aukso glijos, savo ilgus plaukus šukavo. Deivė — Poilsis po žilvičių krūmų gulėjo, bet kai pamatė, kad — Deivė — Kaitra iš švendryno atsivėsinusi išėjo (ji per dieną iškaltingusi, todėl per naktį Trakų ežero švendryne gulėjo) ir su savim kalbėti pradėjo. Bet staiga išgirdo, kad vaidilutės savo rytmetinę maldą giedoti pradėjo, tai ir Deivė pamaldžiai rankas sudėjo ir vaidilutės stebėjo.

Vaidilutės ant Praamžiui skirtu aukuro kiek stipresnę ugnelę pakūrė, o tuo tarpu vis artėjanti aušra, poetiniais jausmais, jų širdes kaip burtais užbūrė. Todėl nieko nelaukusios, susikibusios rankytėmis rateliu rytmetinę maldą ritmavo.

Staiga — vaidilučių mal-

da nutrūko ir deivės link pilies sužiūro, kas ten? Gi nuo aukščiausio pilies bokšto trimito — rago galingas garsas sklido. Ir nuostabliausia, kad pats karalius — Gediminas trimitavo. Kas tai buvo negerėta, negirdėta. Visi išsigando. Žmonės kiek įmanydami pilies link skubėjo. Didikai paskubomis šarvus /kūrai ruošėsi / ant savęs dėjos. Deivės nusiminusios stebėjo, o vaidilutės, jau daugiau savo maldos posmų nekalbėjo, nes nuo pilies bokšto, ne tik karaliaus — Gedimino pučiamo trimito garsai, bet ir dūmai rūkti pradėjo. Viena Deivė, šelmiškos šypsenos, viltingų akių, lankstaus kūnelio viską kuo geriausiai žinojo, tam ji net iš Panerių miškų atkėjo,

kad ką nors naujo sužinot, ką nors suviliot ar sapnus suteikt ir visus Lietuvos gyventojus gerai nuteikt. Tai buvo Panerių miškų Deivė — Klaidūnėlė — Šapnutė, kurios užduotis suviliot priešus, kad jie paklydę galą gautų. Suteikti sapnus, kam reikia malonių, kam reikia baidysius. Ji palindus po karaliaus — Gedimino plačia ažuoline lova viską sužinojo, nes ji ten po lova visą naktį prabuvėjo. Jo žodžius pati girdėjo ir jo neramius judėjimus stebėjo bei su savim kalbant, žodžius girdėjo. Ji sužinojo, kad Gediminas pripratęs karo lauke miegoti, po galva suriestą ranką pasidėti, kalaviją rankoje mosuodamas su priešu kovoti, todėl

(Nukelta į 12 psl.)

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiame
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA

5¾% už depozitus
6% už šėrus
6% už taupymo s-tas
7% už 1 m. term. dep.
7½% už 2 m. term. dep.

IMA

8% už asm. paskolas
8% už mortgičius

Kapitalas — virš šešių milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$5.000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p.p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p.p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).

BOSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Telefonas LE 2-8723 Toronto 3, Ontario



SERVETELĖ — kurios buvo naudojamos ant stalų "Karnavalo" metu Toronte.



BŪSIMAS SPORTININKAS...

Nuotrauka M. Vilkaitienės

PABALTIEČIŲ PRIEAUGLIO LENGVOSIOS ATLETIKOS PIRMENYBĖS

1973 m. Š. Amerikos Pabaltiečių prieauglio, klasių lengvosios atletikos pirmenybės įvyks š.m. rugsėjo 22 d., šeštadienį, Kanados latvių stadione "Sidrabene", Milton, Ont., netoli Hamiltono. Varžybas vykdo Hamiltono estų sporto klubas. Pradžią nuo 11:00 val.

Pirmenybių programa apima šias berniukų ir mergaičių klases: 14 - 15 m., 12 - 13 m. ir 11 m. ir jaunesnių.

Dalyvavimas yra atviras visiems lietuvų, latvių ir estų lengvaatle-

Smulkios informacijos išsiuntinėtos visiems sporto klubams.

Registracijos terminas

— rugsėjo 15 d., šiuo adresu:

Mr. Arnold Till,
88 Maple Ave.,
Dundas, Ont., Canada
Tel: (416)-627-0372.

Klubams nepriklausą sportininkai dėl informacijų gali kreiptis į artimiausią lietuvių sporto klubą arba tiesiai į Mr. Till.

Pabaltiečių prieauglio lengvosios atletikos pirmenybės jau eilė metų yra vienos iš geriausių pavykstančių pabaltiečių varžybų. Klubai ir pavieniai lengvatletai skatinami kuo skaitlingiau dalyvauti.

KAIP GEDIMINO SAPNĖ...
(Atkelta iš 11 psl.)

minkštoje lovoje negali ištūrėti, jo jėgos nori judėti ir jis pats sau garsiai pasakė — "Papūsiu trimtą — ragą, lai mano

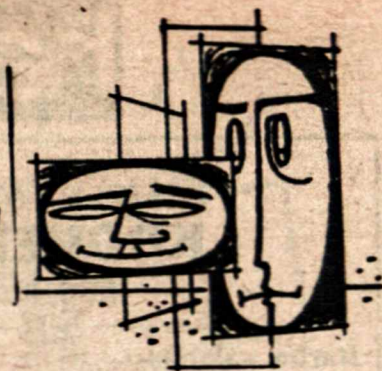
karvedžių malonumo labai surengsiu didingą medžioklę. — t.y. Panerių miškuose, kur dar niekad žmogaus koja nėra įžengusi". Ir taip pasakęs pats ir papūtė ragą — trimtą o pilies gyventojams atrodė, kas nors baisaus, kas nors netikėto...

Deivė-Klaidūnėlė-Sapnutė, su pašėlusiu greitumu su ta naujiena skubėjo į Panerių miškus, kurios nei viena dvasia netikėjo ir nenorėjo girdėti, kaip tai gali būti, kad pats Didysis Lietuvos Valdovas atvyks į Panerių miškus medžioti. Kai Klaidūnėlė-Sapnutė viską iškalbėjo, tada visos Panerių miškų dvasios (deivės, fėjos ir laumės) Lietuvos geradėjos, pasižadėjo kuo nors didingam jų ir Lietuvos valdovui padėti, kad jam Panerių miškai būtų maloniausi, ne tik medžiolės, bet ir jo karalystės vieta. Klaidūnėlė-Sapnutė, šelmiškai nusišypsojo. Pluoštą plaukų nuo veido atmetusi, pirščiuką pačlupusi, akytėmis pamirksėjusi, kažin ką sugalvojo. Tai buvo jos vienos paslaptis, kurią žinojo ji, dievai ir tamsi miegulsta naktis..." Kada jis — Valdovas medžiolės išvargintas miegos, tada ji jam savo sugalvotą spaną įtaigos. Ji į jo ausį pašnabždėdė, į jo širdį idės meilės kibirkštėlę Panerių miškams. Jis nesutiks, bet jo širdis po sapno neištūrės ir jis nutars pasilikti Panerių visados. O jei taip įvyks, tad iš Panerių miškų jis visos Lietuvos didybę gins "...? — Taip ir buvo.

Kada Gediminas po pasisekusios medžiolės išvargęs miegojo, tai Klaidūnėlė — Sapnutė tą savo sugalvotą sapną įtaigojo o Jo Šventybė, senelis Krivių - Krivaitis - Lizdelka tą sapną šitaip išaiškino: —

— Čia pat turi būti pastatyta pilis, garsi kaip geležinio vilko tūkstantabalsio staugimas, kuri savo garbe ir garsumu skambės, visos Lietuvos vaikams. Tuomet buvo pastatyta Gedimino pilis, o Vilnius tapo amžina Lietuvos sostine.

KREIVI VEIDRODŽIAI



Operos SKARDINIS GUZIKAS

baigminė barkarolė

(iš "AKIRAČIŲ")

Dainuojam, berneliai,
Dainuojam, durneliai,
Dainuojam, nes tokia mada.
Dainuojam, mergelės,
Dainuojam, avelės,
Dainuojame aukšta gaida.

Dainuojam bažnyčioj,
Dainuojam seklyčioj,
Dainuojam lūšnoj, ar dvare,
Dainuojam valgykloj,
Dainuojam tupykloj,
Garsiausiai dainuojam bare.

Dainuojam, kai šala
Dainuojam be galo,
Dainuojam per dienas naktis...
Dainuojam įtūžę*)
Dainuojam palūžę,
Ir kai rakinejam dantis

Dainuojam, nes reikia
Konjakas kai veikia,
Ar būtų vonioj ar pirty.
Dainuojam nuliūdę
Dainuojam pablūdę,
Dainuojam, kai esam girti.

Dainuojam pilvoti,
Dainuojam kuproti,
Dainuojam basi, alkani:
Visi, kas paeina
Linksmi traukia dainą,
Ar būtų krūvoj, ar vieni!

Nors nieko negaunam —
Dainuot nesiliaunam,
Nežiūrint kokia valanda.
Naminę užraugę,
Ar žmoną nusmaugę —
Dainuojam visur, visada!!!

*) „Susigūžę“ — čia aiškiai netinka — per daug skiemenų!

CFMB
RADIO 1410 MONTREAL

LIETUVIŠKA RADIO
PROGRAMA

KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK.
PROGRAMOS VEDĖJAS

L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

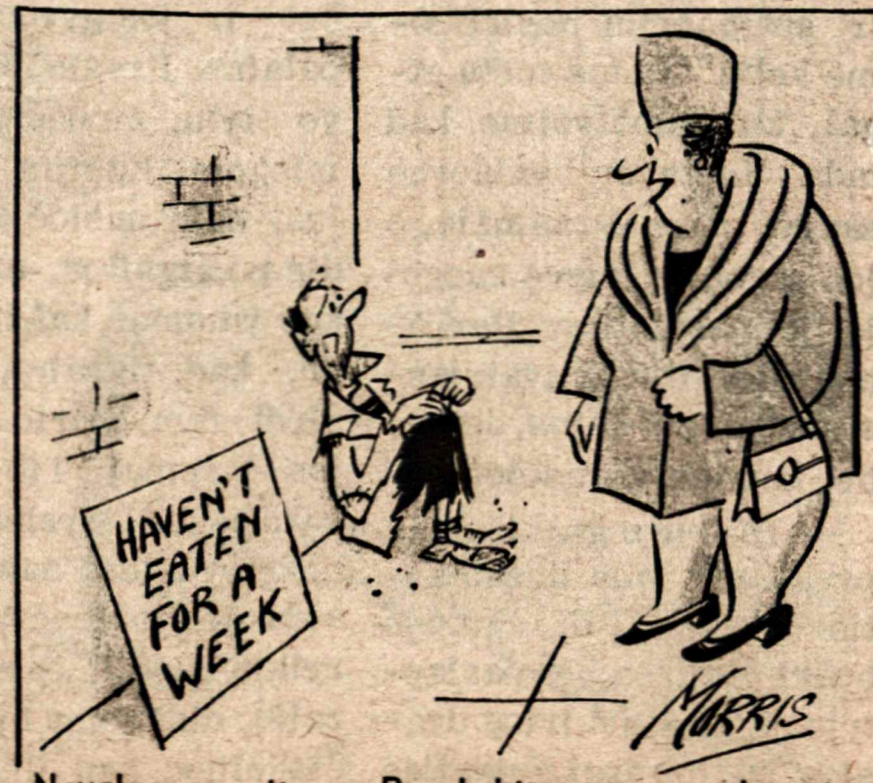
KELEIVIS

NIEKAM NĖPATAIKAUDAMAS, TEISINGA ŽODĮ SKELBDAMAS,
JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS
GYVENIMO, KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGAR-
SĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ AP-
SAKYMŲ, EILERAŠČIŲ. ADV. M. ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEI-
SINIŲ PATARIMŲ SKYRIŲ.

Metinė prenumerata tik \$7.00

KELEIVIO 1973 m. kalendorius \$1.50

636 EAST BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASS. 02127



Nevalges savaite — Pasakykite man tą paslaptį!

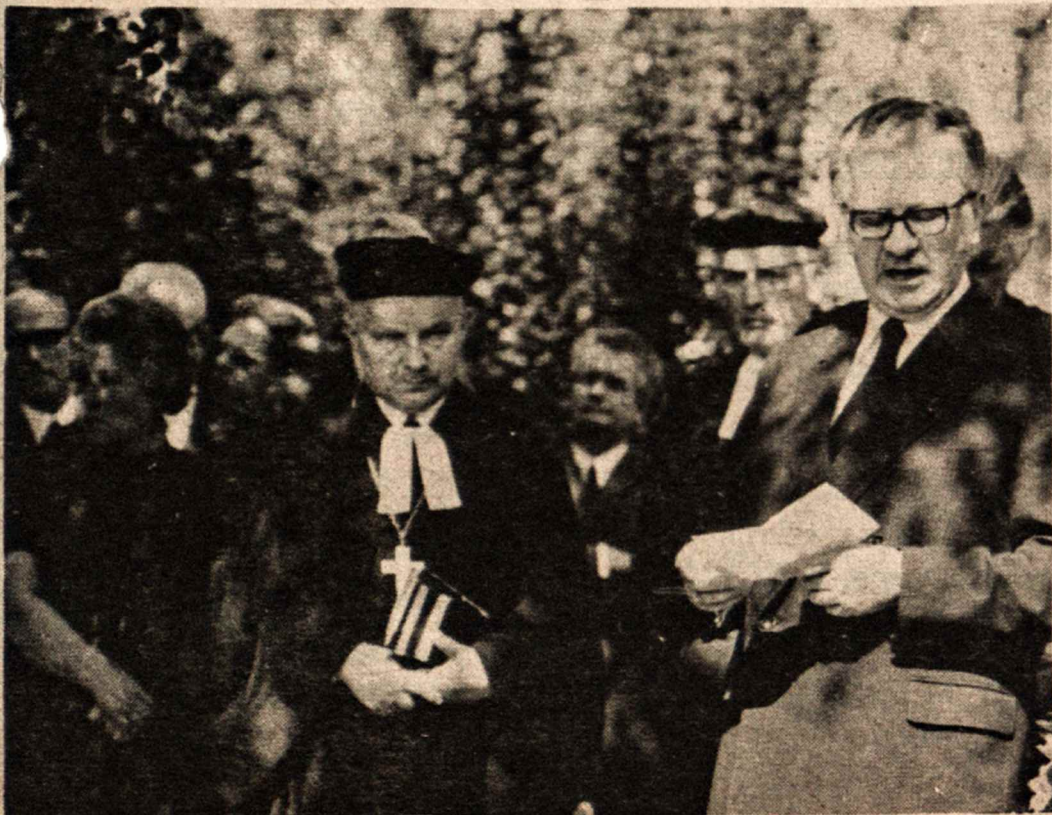
NEPRIKL AUSOMA LIETUVA

I Antrą Kaimą tos grupės pakviestas „botago“ pareigoms (plačiau apie amerikiečių terminą sulietuvinant) ne iš karto sutikau. Šis kvietimas kasmet yra atnaujinamas, nes (pats savo pageidavimu) oficialiai grupės narys neesu ir organizacinius ar techniškus reikalus apšnekant dalyvauju patariamuoju, o ne sprendžiamuoju balsu. Kodėl įsijungiau? Man patiko pati grupė ir jos užsimojimai. Jaučiausi galįs kiek padėti; galvojau ir savo vieną kitą idėją praktiškai išbandyti. (Jeigu tada būčiau žinojęs ką užsikraunu — vargu ar būčiau sutikęs!) Paskui — vežimas kažkaip savaime rieda... Scena yra užkrečianti liga. Prie jos prisirišama kaip prie narkotikų. Nors darbas tikrai kietas, labai dažnai įkyriai varginantis, kai reikia eiti į nuolatinis kompromisus tarp to, ko nori ir kas įmanoma, laiko žingsniams nuolat ir negailestingai minant ant kulnų, kada didesnį ar mažesnį pasisekimą lemia daugybė visokių faktorių, kurie nėra maža dalimi nuo tavęs nepriklauso... Koks atpildas? Nelengva į tai atsakyti... Publikos įvertinimas, plovimai? Bičiulių ir nepažįstamų tautiečių padėka už malonias praleistas valandas? Pripažinimas, kad dirbi naudingą ir reikalingą darbą? Džiaugsmo kibirkštys tinkamai įvertinto vaidintojo akyse, prie kurių sužadino jautiesi prisidėjęs? Pastatymų metu išgyvenamo nerimo ir baimės pagimdyti nepakartojamai šiltos brolystės momentai užkulisiuose? Didžiulis artumas, vienas kito reikalingumas?... Tai tik trumpos akimirkos, bet jos konkrečios, tiesioginės ir tikros... (Mūsų literatūros vertintojas nėra šito atpildo negauna). Kiekvienu atveju dėkingiausia vieta yra šioje uždangos pusėje, nors tai būtų ir recenzento kėdė...

Vienon sritin daugiau įsitraukus, kita neabejotinai turi nukentėti. Kiekvieno paroje tera dvidešimt keturios valandos ir jų nepadauginsi. Taigi literatūriniai vertinimai gal ir mažiau laiko belieka. Kaip netaikau savęs režisiorium, taip nesijaučiu nė literatūros kritiku. Čia visiškai sutinku su Saulium Šimoliūnu, kad ir literatūrinėje, kaip ir teatrinėje srityje man trūksta kvalifikacijų ir talento. Jeigu jų turėčiau, tai gal kiekvienas bent iš tolo pakenčiamas darbelis nekainuotų tiek praeitai daug laiko... Ir vienoje ir kitoje srityje pradėjau dirbti (savo įsitikinimu) iš reikalo, o ne kokios vidinės jėgos stumiamas. Neužsakyta jokių vertinimų nerašau, bet matyt per lengvai leidžiuosį įkalbamas. Paprašytas nemoku atsisakyti. Literatūrą, ypač savąją, atydziai seku, ja domiuosi ir noriu kitus patraukti ir sudominti. Tad mėgstu apie ją pašneketi, ją pasvarstyti. Jeigu kam nors mano nuomonė svarbi, ar tie svarstymai įdomūs — prašau. Būtų rimtesnė paklausa — gal ir ko nors sistematiškesnio imčiaus turimo laiko ribose... Paklausai visai išnykus ir sceninio ir literatūrinio darbo atsisakyčiau be mažiausio sielvartavimo. Tik iš žiūrovo ir skaitytojo kėdžių taip lengvai išstumiamas tai jau nesiduočiau...

MIRĖ EVANGELIKŲ KUNIGAS JULIUS STANAİTIS

Š.m. rugpjūčio mėn. Stanaitis. Jis buvo pake-
4 d. tarnybėje kėlionėje lyje traukinio iš Back-
staiga mirė evangelikų nango į Salzgitler-Leben-
liuteronų kunigas Julius stedta, kur sekmadienį



Laidotuvių apeigas atlikęs kun. A. Keleris ir atsiveikimo
žodį taria mokytojas Fr. Skėrys.

1973. IX. 5

SANTAROS — ŠVIESOS SUAŽIAVIMO

Tabor Farm, Michigan,
kuris įvyksta š. m.
rugsėjo mėn. 6-9 d.

PROGRAMA:

Ketvirtadienis, rugsėjo 6 d.:

Dr. Kostas Ostrauskas - "De exilio".

Prof. Algis Mickūnas - "Fenomenologinis metodas lietuvių kultūros studijose".

Istorikas Vincas Trumpa - "Pašnekės apie Santaros-Šviesos istorijos interpretaciją".

Pentadienis, rugsėjo 7 d.:

Organizacinis posėdis - moderuoja Audronė Misiūnienė.

Ramūnas Kondratas - "Vilniaus universiteto profesoriaus Juozapo Franko mokslinių teorijų evoliucijos".

Prof. Romas Misiūnas - "Mažosios tautos besiformuojančioje pasaulinėje sistemoje", komentatorė Skirmantė Kondratienė.

Šeštadienis, rugsėjo 8 d.:

Živilė Bilaišytė - "Liūnės Sutemos daiktai ir žodžiai".

Prof. Rimvydas Šilbajoris - "Sigitas Geda iš toliau ir iš arčiau".

Prof. Julius Slavėnas - "Liberalizmas Vakarų ir Rytų konfrontacijose".

Prof. Rimas Vaišnys - "Būsimasis pasaulio vaizdo biologizavimas".

Muzikos ir poezijos vakaras: sol. Aldona Stempužienė ir komp. Darius Lapinskas. Poezijos vakare dalyvauja: Rimas Vėžys, Antanas Gustaitis, Živilė Bilaišytė, Liūnė Sutama, Marius Katiliškis, Vitalija Bogutaitė, Algirdas Landsbergis, Austė Pečiūraitė, Henrikas Nagys, Eglė Juodvalkytė.

Sekmadienis, rugsėjo 9 d.:

Prof. Vytautas Doniela - "Autoritarinis ir egalitarinis mentalitetas".

Suvažiavimo metu vyks Lietuvos ex libris paroda, veiks spaudos kioskas, ir taip pat bus pristatytos ir platinamos dvi naujausios Algimanto Mackaus Fondo išleistos knygos: Antano Gustaičio humoristiniai eilėraščiai "Saulės šermenys" ir Algirdo Landsbergio du stebukliniai vaidinimai "Vėjas gluosniuose. Gluosniai vėjuje".

norėjo laikyti pamaldas lietuviams evangelikams liuteronams. Krelenseno stotyje jis turėjo persėsti į kitą traukinį ir ištiko jį smegenų paralyžas. (Gehirnschlaganfall). Sanitarinė mašina jį tuojau nuvežė į Gandershelmo ligoninę, kur netrukus ir netikėtai įvykis lietuvių evangelikų liuteronų Bažnyčiai išėvilijoje.

Julius Stanaitis buvo gimęs 1903 m. gruodžio 2 d. Gaisrių kaime, Marijampolės apskr. Tėvai buvo ūkininkai. Baigęs gimnaziją, pajuto pašaukimą į kunigus. 1926 ir 1927 metais du semestrus studijavo evangelikų teologiją Vokietijoje ir vėliau Lietuvos Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Dar nebaigęs studijų, 1928 metais ordinuotas kunigu diakonu Kretingos parapijoje ir vėliau darbavosi Žvyrių, Jurbarko ir Sudargo parapijose. 1937 metais, išlaikius visus teologinius egzaminus,

Lietuvos Evangelikų Liuteronų Konsistorija jam suteikė pilnas kunigo teises. Nuo 1937 iki 1941 me-

tų kunigavo antru kartu Jurbarko.

1941 metais kovo mėn. repatriavo Vokietijon ir dirbo Brandenburgo Konsistorijos žinioje. Karo metu pateko į vokiečių kariuomenę, kur jam teko išgyventi visas karo baisenybes. Antrajam pasauliniam karui pasibaigus, dirbo vokiečių parapijose Vokietijoje. 1948 metais persikėlė į Vokietiją ir su šeima apsigyveno Hannau / Main lietuvių stovykloje. Vėliau persikėlė į Memmingeną ir į Backnangę, o nuo 1948 metų iki mirties aptarnavo lietuvių evangelikus liuteronus ne tik Bavarijoje ir Baden — Württemberge, bet važinėjo ir į kitas parapijas.

Kunigas Stanaitis vedė Ema Krygerytę, augino du sunus ir tris dukteris. Nelaimingu būdu abu sunus paskendo. Vyresniąją duktę Rūta yra ištekėjusi už esto Ants Koolman ir gyvena Švedijoje. Angelika Stanaitytė mokytojauja Los Angeles mieste, JAV. Jauniausiąją duktę Kristina ištekėjusi už amerikiečio Hilt, gyvena netoli Los Angeles miesto.

Žmonai Emai mirus, apsidėdė su Ane Mile-ryte Backnange.

Iškilmingos laidotuvės (Nukelta iš 14 psl.)

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remeliuoju
- Vasaros laikui saugojimas (Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal.

Tel. 767-6183

W. Lapenat

GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, LaSalle, P.Q.

[vairi industrinė ir komercinė statyba ir dažymas. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinamomis kainomis.

Skambinkite visais atvejais — 366-6237, 366-3896

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.



Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS

SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS

ĮVAIRIOS PROGOS

TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ DIENON

iš Windsor (Kanados) atvyksta išgarsėjęs mergaičių kvartetas "Aušra"



Kvartetas išpildys dar negirdėtas, daugiausia mūsų kompozitorių tėvynėj sukurtas, dainas.

KONCERTAS įvyks rugsėjo mėn. 9 d., sekmadienį, 1 val. 30 min. p. J. Marshall mokyklos auditorijoje.

edmonton

"BALTIJA" KONCERTAVO EDMONTONE

EDMONTON, Alberta, Canada. Londono Ont., Lietuvos tautinių šokių ir dainų ansamblis "Baltija" 1973 m. liepos mėn.

20, 21 ir 22 dienomis davė po koncertą. Du koncertus davė viešai publikai ir vieną Edmontono lietuviams. Tomis dienomis Edmontone buvo didelė šventė vadinama: "Klondike Days". / Mike Klondike buvo pirmutinis žmogus šiaurės vakarų

Kanadoje, kuris pradėjo leškoti ir atrado auksą. Nuo to laiko prasidėjo aukso ieškojimo įkarštis — vadinamas "Gold Rush", tai buvo 19-to šimtmečio pradžioje. Dabar kasmet liepos mėnesį Edmontone jo garbei yra ruošlama dešimtį dienų šventė / Šia šventę iš viso pasaulio, o ypač iš JAV — bių privažiuoja nepaprastai daug turistų ir visokių pramogistų, cirkininkų bei visokių žmonių apgaudinėtojų. Šventės metu būva ir gražių ir gerų dalykų: gatvėse vyksta išpūdingi paradai; vyrai, moterys ir vaikai apsirengia 1905 metų mados drabužiais; vyrai užsiaugina barzdas ir už gerą barzdą gauna premiją; per vidurį miesto tekančioje upėje būva laivelių lenktynės; gatvėse griežia orkestrai ir žmonės gatvėse šoka; pasirodo visokių ansamblių kurie išpildo savo programas. Daug, daug visokių dalykų būva, kas būtų sunku viską aprašyti. Šimtai tūkstančių žmonių tose šventėse apsilanko norėdami pamatyti įvairių išpūdžių, todėl ir "Baltija" pasirinko tokį metą. Pirmutinį šokių "Baltija" pašoko gatvėje liepos mėn. 20 d., mačiusieji pasakojo, kad atrodė išpūdingai, nes tokia gausi publika šokėjams plojo. Antrą kartą "Baltija" savo programą tautinius šokius ir dainas išpildė "Lietuvių Namuose" liepos mėn. 21 d. (šeštadienio vakare). Lietuviškos publikos nesusidarė per daugiausiai, bet kurie atsilankė nesigailėjo, nes "Baltija" programą atliko be priekaištų.



PHARMACIE
ROBERT GENDRON LPH. PROP.

7626 CENTRALE LASALLE

366-9742

ATIDARA NUO 9 VAL. RYTO IKI 11 VAL. VAKARO

VIETA GERAI PASIEKIAMA IR PRIFINAMOS KAINOS.

"Lietuvių Namuose" "Baltija" išpildė sekančią programą, choras padainavo: "Laisvės varpas", "Ar aš ne vyšnelė", "Vakaruško", "Sakė manė šokią", "Gieda gaideliai" ir "O! tu Joneli". Šokėjai pašoko: "Aštuonytis", "Landytinis", "Abruselis", "Trumpolkė", "Rezginelis", "Šocas" ir "Dovanų šokis". Kartu su "Baltijos" dalyviais į Edmontoną atskrido vienas svečias ir kelios viešnios iš Londono jau vyresnio amžiaus žmonės. Rašančiam šias eilutes, su viešniomis teko gerti "airišką kavą" viename iš geriausių Edmontono restoranų. Liepos mėn. 21 d. šeštadienio vakare Edmontonetės lietuvės visiems susirinkusiems paruošė gerą vakarienę. Po vakarienės ir programos vyko bendri šokiai. Šoko senimas, šoko jaunimas, o ypač jaunimui šokant, klebonas pradėjo bažnytinis, kad nepradėtų viskas judėti, nes toje pačioje salėje už farnieros yra altorius. Liepos mėn. 22 d. — sekmadienį ištisą valandą "Baltija" paskutinį kartą tautinius šokius pašoko gatvėje. Tai buvo pasigerėtinasis momentas, tūkstantinė minia plodami atydziai stebėjo šokius ir šokėjus. Daugelis svetimačių pirmą kartą

Dantų gydytoja DR. A. O. JAUGELIENĖ

1410 Guy St. pirmas aukštas,
11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

pamatė lietuvų tautinius šokius. Čia garsiai nušambėjo Lietuvos vardas. Pranešėja per garsialbį po kiekvieno šokio, savo aiškiu balsu paaiškino, kad čia yra lietuviai ir ką reiškia kiekvienas šokis. Vakaru Kanadoje daugelis svetimačių mažai žino apie lietuvius ir lietuvių tautinę kultūrą. "Baltija" atliko labai reikšmingą darbą garsindama Lietuvos vardą.

Stašys Misiūnas

MIRĖ KUN. J. STANAITIS... (Atkelta iš 13 psl.)

Įvyko rugpjūčio mėn. 9 d. Backnango miesto kapinėse. Lietuvių evangelikų liuteronų vyriausios Bažnyčios tarybos pirmininkas senjoras kunigas A. Keleris pasakė pamokslą. O kapinėse, daugelis jo artimųjų pažįstamų, atsisveikindami su velioniu, kalbėjo bei padėjo apie 20 vaikų. Tarpe jų mokytojas Fr. Škėrys atsisveikino Vasario 16 gimnazijos personalo ir mokinių vardu. Fr. Škėrys

ADVOKATAS J.P. MILLER, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

ADVOKATAS R.J. Išganaitis, BA, BCL

INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST - SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 678-3660

NOTARAS J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

5 Place Ville Marie IBM Building
Suite 417, Montreal, Que.
Tel. 871-1430

Dr. V. Giriunienė

Dantų gydytoja
5330 L'Assomption Blvd.
MONTREAL,
TEL.: 255-3536

Dr. J. Mališka

Dantų gydytojas
1440 St. Catherine Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A.S. Popieraitis

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., E.R.C.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-4024
Suite 215, Montreal 109, Que.

hamilton

TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE HAMILTONO SKYRIAUS VALDYBA maloniai kviečia visus Hamiltono ir apylinkių lietuvius atsilankyti į koncertą ir Tautos šventės minėjimą rugsėjo 15 d. 7 val. vakaro, 58 Dundurn St.S. — Jaunimo Centras.

KONCERTO

IR MINĖJIMO

Daiktinė loterija, laimės staliukai, turtingas bufetas, įvairūs užkandžiai, minkšti ir kieti gėrimai ir kitos staigmenos. Šokiams gros puikus lietuviškas orkestras vadovaujamas p. VAICIAUS.

Įėjimas \$2,50; studentams — \$1,50.

Rugsėjo 16 d. 11 val. pamaldose, prašome visas organizacijas dalyvauti su vėliavomis.

Hamiltono skyriaus Valdyba

A A PRANUI MINELGAI mirus,
jo mielą žmoną Bronę, sūnus Vytautą, Joną ir
Petrą nuoširdžiai užjaučiame ir šio skausmo
valandoje kartu liūdime

Emma Renke,
Helmutas Renkis su šeima
ir Bronius Zinkevičius

PRANUI MINELGAI mirus, jo žmona Bronę
ir vaikus nuoširdžiai užjaučiame -

Olga ir Leonas Gureckai

Staigiai mirus PRANUI MINELGAI, jo
žmoną Bronę ir visus sūnus nuoširdžiausiai
užjaučiame -

Irena ir Jonas Vaitkučiai

NERINGOS JŪRŲ ŠAULIŲ KUOPA

Baigiantis vasarai, baigiasi ir pramogos prie ežerų, pasilinksminimai gegužinėse ir įvairios išvykos į gamtą. Todėl ir Neringos Jūrų Šaulių kuopa surengė vieną iš paskutiniųjų šiais metais gegužinių, kuri įvyko 1973 m. rugpjūčio 26 d. gražioje Skrubio sodyboje.

Buvo laikai, kai gegužinės sutraukdavo kelis šimtus tautiečių, kurie nestbijodavo nuotolių tam, kad susitikty su pažįstamais, išgytų naujų draugų. Dabar, kai pažįstamų turime labai daug, tai draugaujame grupėmis, todėl gegužinės reikalingos

nebe mums, o mūsų organizacijoms. Nors kiekvieną gegužinę atvažiuojančiųjų mašinų skaičius ir mažėja, bet malonu pastebėti, kad rengėjai nenušimena. Todėl ir šiuo atveju Neringos Jūrų Šaulių kuopa pravedė savo gegužinę įdomiai ir patraukliai. Atvykusieji turėjo progos išbandyti savo gabumus šaudyme, kur geriausiai pasirodė L. Urbanavičiūtė ir J. Zavys. Dalyviai taip pat mėgino laimę gana turtinroje loterijoje, kurią gražiai ir tvarkingai pravedė L. Urbanavičiūtė - Pelletier, o bilietų platinime jau talkininkavo jos ma-

mytė A. Urbanavičienė. Ta proga norėtusi palinkėti jaunajai Neringos Jūrų šaulei Laimai Urbanavičiūtei ir jos vyrui p. Pelletier, išjungusiems lietuvišką veiklą, sėkmės mūsų darbuose. Gegužinės metu, svečiai, pageidavusieji atsigaivinti šaltais gėrimais, buvo greitai ir nebrangiai aptarnauti ponų Kirstuko ir Pelletier, na o šokių mėgėjai buvo patenkinti A. Sveikausko specialiai iš juostelių parinkta šokių muzika. Šeiminkių S. Zavičienės ir E. Krasowski rūpesčiu, atsilankusieji turėjo progos paragauti lietuviško maisto.

Neringos Jūrų Šaulių kuopa dėkoja atsilankiusiems gegužinėje, o p. Mykolui Krauzui, parėmusį kuopa 10 dol. auka.

Šiuo metu Neringos Jūrų Šaulių kuopos nariai išjungė į platesnio masto darbą. Rudenį spalio mėn. 20 d. Aušros Vartų bažnyčios salėje jie rengė kaukių balių. Todėl jau dabar yra kviečiamas jaunimas, senimas ir visi mėgėjai rezervuoti šią datą pasilinksminimui ir pasirodymui su savo kaukėmis, nes geriausios iš jų bus premijuojamos. Tolimesnės informacijos bus skelbiamos tolimesniuose mūsų spaudos puslapiuose.

Nijolė Bagdžlūnienė

• Vilijus Pėteraitis, iki šiol vadovavęs vienintelei Quebeco vantentiekio kranų gamybos įmonei, pasitraukė iš tų pareigų ir perėjo dirbti į UNITED TRUST Co., nekilnojamo turto įkurių.

Pasirodo, kad United

Trust yra viena tų nekilnojamo turto kompanijų su skyriais visose Kanados provincijose. Kas dieną, kas penkioliką minučių, parduodami per čia kompaniją namai. Be to, ji yra vienintelė Kanadoje su savo UNITED LISTING SERVICE (U.L.S.), kur foto nuotraukomis skel-

biami namai visos Kanados - o ne tik vietinė - rinkai, kas ypač padeda besikeliantiems į kitus miestus ar ir provincijas.

Skambinti 353-9960; Namų 721-0614.

• Andrikonis Juozas iš Manchester, Conn. buvo susirgęs ir turėjo operaciją.

EKSKURSIJA

Europon

RUGSĖJO 20 - SPALIO 5, 1973

5 dienos Vilniuje
2 dienos Maskvoje

3 dienos Vienoje
3 dienos Amsterdame

Dėl smulkesnių detalių teiraukites pas

V. Bačėnų

arba Montrealyje - 365-0311.

ALL SEASONS TRAVEL

323 Lakeshore Rd. E.,
Port Credit, Ontario

tel. 278-7264



MIKE'S TEXACO SERVICE STATION
(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q.
601 St. Jean Road.
Tel. 695-3823

- Atsitiktiniai ir kapitaliniai automobilių remontai
- Degalai, tepalai, padangos ir kita
- Montrealiečiams lengvai pasiekiamą greitkelio Nr. 40 arba Nr. 20.

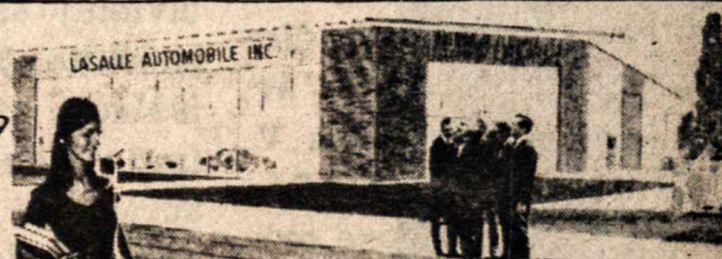
LaSalle

AUTOMOBILE INC.

366-7818



LAURENT DAIGNEAULT
Président



P A R D A V I M A S

Imperial - Chrysler - Dodge - Charger
Coronet - Challenger - Swinger - Demon
Camions DODGE Trucks

7635 BOUL. LASALLE - LASALLE, QUE.

Mechanizuotomis priemonėmis įvairius ratų ir kitų dalių reguliavimas. Išorės taisymas ir dažymas. Kreiptis: De La Verendrye Blvd.

Tel. 355-3364

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 George Street
LaSalle, Que.

TEL:
366-0500, 366-4203

- Taisymas ir dažymas automobilių
- Pardavimas ir taisymas Chaparral firmos snowmobile ir Moto firmos snowblower ir taip pat motorinės valtytys. Sav. G. Desrochers

BELLAZZI-LAMY INC.

(VAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:
Dūrys, langų rėmai. Izoliacija. Ten-Test.
Masonite, statybinis popieris, cementas,
B. P. išdirbiniai ir visa kt.

7082, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

Jetté & Frères

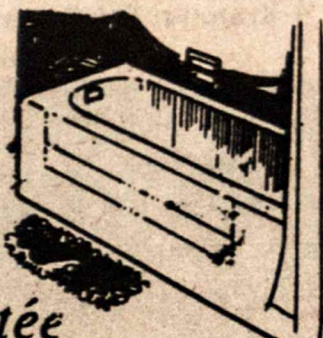
VISKAS - MODERNIEMS NAMAMS

Visi kiti vandentiekio ir šildymo taisymai ir nauji įrengimai. Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas. Atstovaujame Hydro-Quebec isnaimavimui karšto vandens tiekimą. Veltui ikainavimas.

Jetté & Frère Ltée

Plumbing & Heating kontraktoriai.

140-2e AVENUE - 366-0330



MONTRÉALIS STOVYKLAI UŽSIBAIGUS

Gražiai ir darbingai prabėgo skautų — čtų stovykla. Gaila, kad ji tebuvo tik viena savaitė. Nežinot, to trumpo laiko rezultatai buvo pasigerėtinai gražūs. Stovykloje dalyvavo virš 40 skautų — čtų. Jos vyriausiu organizatorium ir vadovu buvo ps. R. Otto. Skautėms vadovavo E. Verbylienė. Jaunesniųjų vadovų eiles užėmė nauji ir pilni energijos jaunuoliai: adj. — G. Nagys, sk. d — kas — R. Ališauskas, vilk. d — kas — G. Brūkis. Skautų stovyklos adj. — K. Kličiūtė, paukštyčių d — kė — V. Morkūnaitė. Į bendrą stovyklos darbą dalyviai įsijungė I. Danytė iš Ottawos.

Esant geram orui, stovyklos nuotaika buvo labai gera, o pačios stovyklos tikslas — pasiruošti jubiliejinei stovyklai Clevelande — buvo atsieltas. Stovyklos uždarymo proga buvo įteikta visa eilė specialybių ženklų. G. Nagys, G. Brūkis ir R. Ališauskas buvo pakelti į vyresniškumo laipsnius, Asta Kličiūtė pasipuošė geltonu šlipu. Sekmadienį, baigiant stovyklą, šv. Mišių auką atnašavo A. V. klebonas J. Kubilius S.J., kuris savo maldose prisiminė netik stovyklautojus bet buvusius ir esamus jos darbuotojus. Perna Ališauskai, talkininkaujant p. J. Daniui, atidžiai ir sąžiningai atliko visus virtuvės ir ūkio reikalų tvarkymus.

Viskas kas praėjo buvo gera, smagu, bet pats stovyklos organizavimas kas metal darosi vis sunkesnis. Bus — ar — ne — bus buvo statomas klausimas. Skautai susiorganizavo daug anksčiau, bet skautės iki paskutinių savaitų. Ir kodėl? Metal po metų darosi vis sunkiau surasti vadovus, šeimininkes, ūkvedžius o ir patys stovyklautojai darosi daugiau išlepe, tėvų reikalavimai didėja. Apie bet kokią pagalbą stovyklai niekas nei negalvoja.

Taip mieli tėvai, jūsų vaikams buvo daramos



Skautės — paukštytės vėliavos nuleidimo metu.

stovyklos, jūsų vaikams vadovai aukoję daugelio metų atostogas ir leido sunkiai uždirbtus centus. Jūsų vaikams buvo skiepijamas lietuviškas žodis, daina, Dievo, Tėvynės ir artimo meilė. Bet kur Jūs esate, ką Jūs darote? Nei mieste, nei stovyklose negalite didžiulius savo aktyviu įsijungimu į darbą. Jūs rodote pavyzdį vadovams, Jūsų pasyvumo pavyzdžiu seka ir Jūsų vaikai. "Kaip pasiklosite taip išmiegosite". Nekaltinkite jaunimo, nekaltinkite vadovų, nes jie visi yra Jūsų vaikai. Parodykite jiems pavyzdį savo nuoširdžia tarka ir darbu bet ne tuščiais žodžiais ir pilnais gėrybių prikrautais mašinų "trankais". Nepalikite stovyklavietėje savo liekanų, bet padėkite jas sutvarkyti: iššluoti kambariukus, numinti ir sunęsti palapines, surankioti jūsų vaikų išmėtytus daiktus. Apleisdami stovyklą pasakykite

vadovams nors mažą šūdėv. Grįžus į namus pagalvokite ar viską padarėte ką galėjote: kuo prireikėte ką galėjote: kuo prisidėsite žiemos sezono, kurie iš jūsų važiuosite padirbti į ateinančių metų stovyklą. Gerai? Lauksime!

J. P.

• ELZBIETOS KARDELIENĖS muzikos studija pradeda darbą š. m. rugsėjo 10 dieną.

Priimami nauji mokiniai. Tel: 767-0473.

• Staiga mirė Pranas Minelga, 62 m. amžiaus, paliko žmoną ir 3 sūnus. P. Minelga 1948 m. atvykęs iš D. P. stovyklų viengungiu, sukūrė šeimą Montrealyje. Dirbo vyriškų drabužių fabrike. Jis gimęs ir augęs Raudonės valsčiuose. Raseinių apskr.

• Ši savaitgalį sukūrė lietuvišką šeimą Edis Petrulis su Dale Sabalyte, vestuvių puota vyko Šv. Kazimiero parapijos salėje. Apie 300 svečių

Žemiausios kainos! MONTREAL ENTERPRISES Reg'd. DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 — 35th Avenue, Montreal 409

TEL. 727-3120 Namų 376-3781

Agentūra veikia nuo 1945 m.

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

Greitas ir tikslus patarnavimas!



Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

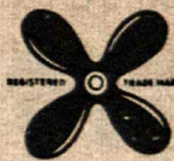
PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.



International

LIKVIDACINIS IŠPARDAVIMAS

LAUKO IR VIDAUS D A Ž Ū.

TIK \$4.00 UŽ GALIONĄ

W. Lapenat

GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, LaSalle, P.Q.

Tel: 366-6237, 3696.

perteklingai vaišinami vyką į Cape Cod, Mass. valgiais ir gėrimais, ma- Taip pat ten vasarojo loniai laiką leido, nors Juozas Stankaitis. nebuvo tam palanki virš • Buvusi NL spaudos 80 laipsnių lauko šiluma. baliaus 1971 m. karalaitė • J. ir S. Adomaičiai Alma Staškevičiūtė susiatostogas užbaigė su iš- žiedavo su Petru Drešeriu.

MONTREAL WEST AUTOMOBILE

Pontiac ★ Buick ★ Astro

• NERIBOTAS PASIRINKIMAS VARTOTŲ IR NAUJŲ AUTOMOBILIŲ!

• NESITIKĖTINAI GEROS SĄLYGOS AUTOMOBILIUI ĮSIGYTI!

• MŪSŲ FIRMA NUOŠIRDŽIAI, IR SU IŠIMTIMI JUMS, PASITARNAUS!

• UŽEIKITE! ĮSITIKINKITE! PASINAUDOKITE!



LEONAS GURECKAS
Sales Manager
(Lietuvis atstovas)



PASIKALBĖKITE SU

Manageriu

LEO GURECKAS



mw montreal west automobile

11 WESTMINSTER SOUTH

489-5391

(At the end of Sherbrooke Street West)

LITAS

Montrealio Lietuvių Kredito Unija

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.

Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:

Einamasis s-tas 5.5%
Taupomasis s-tas 6.0%
Term. ind. 1 m. 6.5%
Term. ind. 2 m. 7.0%
Term. ind. 3 m. 7.5%

DUODA PASKOLAS:

Asmenines 8.5%
Nekiln. turto 8.5%
Čekių kredito 9.0%
Investacines nuo 9% iki 12%

Duoda nemokamą gyvybės apdrau. Nemok. gyvybės apdr. iki \$10.000
da iki \$2,000 už taup. s-tos sumas, už paskolos sumą.

Kooperatyvinė namų (iki 4 butų) ir namų inventoriaus apdrauda.
Kreiptis: Gil Constantini, C.I.B., Quebec Credit Union League,
17 Ronald Drive, Montreal West 263. Tel. 487-5820.

KASOS VALANDOS

1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 8 v.; sekmadieniais nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 d. iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

3907-A Rosemount Blvd.: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 v. vakaro ir penktadieniais nuo 1 iki 8 v. vakaro.